

Vi må have et tekno-
sofikum!
S. 2110 kl. igen i skud-
linjen!
S. 6

LÆRER

BLADET

PRAKSISFAGLIGHED // – Som lærer skal man godt nok være omstillingsparat! Når politikerne kommer med et nyt princip om praksisfaglighed, så tænker de bare, at det kan lærerne da lige tage sig af. Men muligheden skal være der. Ressourcerne skal være der, siger Berit Espe Fransson fra Rasmus Rask Skolen, der både har håndværk & design og billedkunst og gerne ser mere anvendelsesorienteret undervisning. **SIDE 8-9**

GIV SKOLEN TILBAGE TIL LÆRERNE OG FORÆLDRENE!

Se side 8-10

Odense Lærereforening
Danmarks Lærereforening kreds 82

Odense Lærereforening
Klaregade 19, 2. sal
5000 Odense C
Tlf. 6612 6890
082@dlf.org
Odenselaerereforening.dk

Åbningstider

Mandag:
Kl. 9.30-16.00
Tirsdag og onsdag:
Kl. 9.00-15.00
Torsdag: Kl. 9.00-16.00
Fredag: Kl. 9.00-13.00
Formanden træffes efter aftale.

DLF/A - FYN

Forskerparken 10 D, 1. sal,
nr. 31 & 32
5230 Odense M
Tlf. 7010 0018

LærerBladet

Erik Schmidt,
ansv. redaktør
erik@fjordager.com
Bladet redigeres journalistisk.
Lederen og den redaktionelle linje er ikke nødvendigvis udtryk for foreningens holdning.
Redaktionen er afsluttet 07.05.2023.

Foto:
(Hvis ikke andet er nævnt)
Erik Schmidt
Lærer Berit Espe Fransson fra Rasmus Rask Skolen i håndværk & design-lokalet.

Næste blad
Udkommer ca. 12.09.2023.
Deadline 21.08.2023

Netudgave:
Odenselaerereforening.dk

Oplag: 2.500 stk.
Grafisk tilrettelægning og tryk:
Stibo Complete

INDHOLD

AFSKEDIGELSER // Odense Kommune sparer på skolebudgettet de næste to år, og det har ført til 14 afskedigelser. Men lærerforeningen har haft en klar forventning om, at kommunen ville prioritere økonomisk genopretning af folkeskolen, og fyringerne kan sætte en ny negativ spiralbevægelse i gang. **S. 7**

PORTRÆTTET // Carolina Magdalene Maier var Alternativets skoleordfører 2015-19. Hun mener, at lærere og forældre skal lægge pres på politikerne. **S. 8-10**

PRAKSISFAGLIGHED // - Det er ikke vores opgave, at sørge for, at et vist antal elever søger ind på erhvervsskoler. Vi kan ikke tvinge børnene i en bestemt retning. Men vi kan prøve at gøre fagene mere anvendelsesorienterede. Det kan give nogle åbninger. **S. 4-5**

URO I SKOLEN // Rasmus Alenkær anbefaler, at opmærksomheden flyttes fra inklusion til det gode værtsskab og fællesskab i skolen, og det har han skrevet en ny og indsigtfuld bog om. **S. 18-20**

- 4 **Nu taler alle om praksisfaglighed**
- 6 **Ny arbejdsdannelse**
- 7 **Besparelser fører til 14 afskedigelser**
- 8 **Giv skolen tilbage til lærerne og forældrene!**
- 11 **OK24: Lærernes realløn skal sikres!**
- 13 **I skyggen af bededagsindgrebet**
- 14 **Dannelse 2.0 - nu uden referencer til vækst**
- 15 **RIVEN: Må vi godt (lade være med at) gå i bad nu?**
- 16 **Frisættelsens faldgruber**
- 17 **Uden det almene - ingen trivsel**
- 18 **Flyt fokus fra inklusion til det gode fællesskab!**
- 21 **SPADEN: Vi må have et tekno-sofikum!**

NOTITS

CHARLOTTE HOLM OG 1. MAJ

Odense Lærereforenings formand, Charlotte Holm, talte i år i Kongens Have 1. maj. Det var en tale i krisernes tegn. Økonomisk, inklusions- og trivselsmæssigt. Usikkerhed. Stillinger og ja, FH.

Men fællesskab og sammenhold kan noget. OLF deler som fagforening en fælles interesse med andre fagforbund. Vi er sammen om bedre forhold og vilkår generelt. Det handler om solidaritet, og det er altid en tale værd. Charlotte Holm satte ord på i år.

11%

Antallet af lærere i folkeskolen er faldet med over 5.000 i perioden 2011-2021. Det svarer til et fald på 11 procent.

KILDE: Danmarks Lærereforening på dlf.org

KONSTITUERING I OLF-STYRELSEN

Styrelsen i Odense Lærereforening evaluatede i slutningen af marts 2023 det første arbejdsår siden generalforsamlingen sidste år.

I den forbindelse blev Karen Heide-Jørgensen konstitueret som arbejdsmiljøansvarlig efter Ida Knudsen, der fratrådte styrelsen d. 1. okt. 2022. Mikkel Schæfer stopper som kasserer i Odense Lærereforening efter mange år på posten.

Maria Persson, der sidder i styrelsen, er valgt som kasserer for Odense Lærereforening pr. 1. august 2023.

Moderne arbejdsdannelse i skolen. Hmm...

Erik Schmidt
LærerBladets
redaktør

MERE KROP OG KREATIVITET i undervisningen har i lang tid stået på lærernes ønskeseddel. Det er motiverende for elever og lærere, og det er livgivende for enhver undervisning.

Problemet har været, at det er en undervisning, som ofte kræver mere tid til forberedelse og planlægning, flere midler til materialer og ekskursioner og bedre undervisningsfaciliteter.

NU HAR VI SÅ FÅET ET NYT BEGREB, som alle taler om: praksisfaglighed. Et lidt vanskeligt og også lidt mærkeligt ord, som ingen endnu helt ved, hvad rummer.

Baggrunden er, at der er uddannelsesøkonomiske bevæggrunde til at fremme de praktiske aspekter af fagene og ikke mindst at motivere flere unge til at droppe det oversolgte gymnasium for i stedet at tage en erhvervsuddannelse.

Landspolitikerne har erkendt, at der om nogle år i skræmmende omfang vil mangle faglærte arbejdere, håndværkere og såkaldte velfærdsarbejdere i den offentlige sektor. En prognose siger 100.000 om 10 år. Desuden vil der efter samme prognose være overskud på ca. 50.000 studenter og 60.000 ufaglærte.

Børne- og undervisningsminister Mathias Tesfaye, hvis kæphest det i mange år har været at fremme håndværk og faglighed, har fået den bundne politiske opgave at få flere elever til at søge erhvervsskolerne.

Den nye regering har sat fokus på praksisfaglighed i sit regeringsgrundlag og fremhæver, at den vil; "skabe et mere varieret uddannelsesstilbud,

hvor der er en bedre balance mellem bogligt, kreativt og praktisk indhold samt flere muligheder for mesterlære og erhvervspraktik."

Alle venter nu på konkrete udspil fra Tesfaye.

I Odense Byråd er både Børn- og Ungeudvalget og Beskæftigelses- og Socialudvalget i gang med at drøfte et såkaldt forståelsespapir om "mere praktisk undervisning og erfaringsbaseret vejledning", og der har været gennemført en "prøvehandling" hos de kommunale 10.-klasser.

PÅ DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE (DPU), der efterhånden mest betjener myndigheder, oprustes også til praksisfaglighed. Her har rektor Claus Holm lige skrevet en leder i net-magasinet Asterisk om moderne arbejdsdannelse.

"Dannelse til arbejde er et fint formål" skriver han og ser dermed bort fra folkeskolens formålsbeskrivelser, som handler om at danne til livet og til demokratisk medborgerskab. Dannelse til arbejde er ikke til at få øje på.

Claus Holms arbejdsdannelse kan sammen med styringsiveren give minder om den østtyske polytekniske dannelse før Murens fald. Den var dog efter sigende mere teknisk end poly.

Politikerne – og Holm – må huske på, at man ikke får noget ud af at koste mere rundt med elever og lærere. Lærerne skal undervise. Pædagogik er deres fag, og mere praktisk-musisk undervisning er velkomment. Hvis der er timer, ressourcer og faciliteter – og pædagogisk frihed til stede. ▲

Problemet har været, at det er en undervisning, som ofte kræver mere tid til forberedelse og planlægning, flere midler til materialer og ekskursioner og bedre undervisningsfaciliteter.

PENSIONS MØDE PÅ CSV ODENSE

Odense Lærerforening inviterede d. 19. april til pensionsmøde under sloganet, "Hvis du ønsker at blive gammel, må man finde sig i at leve længe!"

Her mødte 60 engagerede og spørgende lærere op til et par spændende timer, hvor indholdet var: Sparer du nok op, er du godt nok forsikret, samt har du styr på, hvem der arver dine penge?

Der blev også fortalt om PLUS Pension og kompasforløb, som er coachinghjælp til bedre trivsel.

Vi gentager succesen til efteråret 2023.

Kreativiteten er til for alle, ikke for at alle skal blive kunstnere, men for at ingen skal blive slaver.

Den italienske forfatter Gianni Rodari (1920-1980).

OLF-FORMAND OG SKOLECHEF PILOTTESTER FOR DLF OG KL

Danmarks Lærerforening og KL aftalte i sammenhæng med indgåelsen af arbejdstidsaftalen A20 at lave en fælles erfaringsopsamling, for at holde øje med om aftalen også realiseres med de hensigter, den blev indgået med.

For at sikre, at det er de rette ting, der samles op, har OLF-formand Charlotte Holm og skolechef Nikolaj Juul stillet sig til rådighed for DLF og KL. Og sammen med to TR-/skolelederpar fra Odense kaster de et kritisk blik på de foreløbige evalueringsværktøjer.

Nu taler alle om praksisfaglighed

PRAKSISFAGLIGHED // Praksisnær undervisning kræver tid, siger Berit Espe Fransson fra Rasmus Rask Skolen. – Hvis børn skal vente for lang tid på at få hjælp af en lærer, så opgiver de.

– Skolen har været meget boglig i alt for lang tid. Men anvendelsesorienteret undervisning kræver ressourcer, og det kræver måske også efteruddannelse, siger Berit Espe Fransson, der både underviser i håndværk & design og billedkunst.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Der mangler hænder. Alle taler om, at der er mangel på arbejdskraft. I 2030 vil der ifølge en prognose fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd mangle 99.000 faglærte på det danske arbejdsmarked. Den er gal over hele linjen. Privat og offentligt.

Derfor vil SVM-regeringen og børne- og undervisningsminister Mathias Tesfaye gerne have flere unge til at vælge erhvervsuddannelser i stedet for gymnasierne, der har erobret en større og større del af optaget de senere år. Det nye kodeord er ”praksisfaglighed”.

Regeringen er gået i gang med at undersøge, hvordan overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelserne kan justeres.

Reformkommissionen med økonomiprofessor Nina Smith i spidsen blev nedsat af regeringen i oktober 2020, og den har netop barslet med et forslag til reform af uddannelsessystemet.

På Danmarks Pædagogiske institut

for Uddannelse og Pædagogik er rektor Claus Holm i gang med at lancere et nyt arbejdsdannelsebegreb, en ny arbejds-pædagogik.

Skole og Forældres formand, Rasmus Edelberg, har været til møde med ministeren, og også her fra er der grønt lys. Han takker på facebook for en berigende samtale og hylder ”styrkede vilkår for motiverende praksisfaglighed i undervisningen”.

SKUDEN SKAL VENDES

I Odense Kommune er Børn- og ungeforvaltningen og Beskæftigelses- og Socialforvaltningen i gang med at drøfte, hvordan der kan skabes ”et mere varieret uddannelsesudbud, hvor der er en bedre balance mellem bogligt, kreativt og praktisk indhold samt flere muligheder for mesterlære og erhvervspraktik,” som det står beskrevet i regeringsgrundlaget.

Også i folkeskolen har den nye tale om ”praksisfaglighed” gjort sin entré i debatten om pædagogik og skolehverdag.

Ingen ved endnu helt, hvad begrebet betyder, men intentionen er klar. Skuden skal vendes. Undervisningen er ”for akademisk” og må rettes mere mod den konkrete verden og produktionslivet. Praktisk fremstilling og håndens klogskab skal have større opmærksomhed på bekostning af kundskaber og boglig lærdom.

Lærernes formand Gordon Ørskov Madsen er positivt stemt, men gør opmærksom på, at der er tre manglende forudsætninger, der hidtil har stået i vejen for en mere praksisnær undervisning i skolen: Manglende tid, for lidt frihed og for ringe fysiske forhold.

MULIGHEDERNE SKAL VÆRE DER

På Rasmus Rask Skolen er lærer Berit Espe Fransson enig i at tage forbehold, når det gælder forudsætningerne for større praksisnærhed. Hun er ellers glad for bestræbelsen og underviser selv i faget håndværk og design.

– Skolen har været meget boglig i alt for lang tid. Men det kræver ressourcer, og det kræver måske også efteruddannelse at ændre. For nogle vil det i hvert fald fylde meget, hvis fagene skal være mere praktisk orienterede.

Berit har været 18 år på skolen og er klasselærer i 2. klasse, som hun også har til billedkunst, hun har en 3. klasse til håndværk & design, 4. klasse til billedkunst og både 7. og 8. klasse til håndværk & design.

– Som lærer skal man godt nok være omstillingsparat. Når politikerne kommer med et nyt forhippet princip, så tænker de bare, at det kan lærerne da lige gøre. Men muligheden skal være der. Ressourcerne skal være der.

B&U-minister Mathias Tesfaye vil gerne have flere unge til at vælge erhvervsuddannelser.

IKKE LÆRERNES OPGAVE

Berit Fransson mener ikke at lærernes opgave er at skubbe eleverne i en bestemt erhvervsretning.

– Det er ikke vores opgave at sørge for, at et vist antal elever søger ind på erhvervsskoler. Vi kan ikke tvinge børnene i en bestemt retning. Vi kan trække hestene til truget, men ikke tvinge dem til at spise.

– Men vi kan prøve at gøre fagene mere anvendelsesorienterede. Det kan give nogle åbninger. Efter min mening skal praksisfagligheden ind i fagene.

Hun har også et godt råd til børne- og undervisningsminister Mathias Tesfaye.

– Husk at få børnene med i stedet for at tænke i hvilken uddannelse, de skal have. Og man kan ikke trække en masse ned over lærerne.

– Hvis vi skal lave åben skole-projekter, kræver det ressourcer og økonomi. Der er tit brug for en ekstra lærer. Hvis børn skal vente for lang tid på at få hjælp af en lærer, så opgiver de.

STYRKE SKABERLYSTEN

Berit Fransson kan godt lide at flytte undervisningen uden for skolens lokaler.

– Det er godt, hvis man ikke altid følger det faste skema. Det er mere åbent.

– Men det kræver noget, hvis man skal ud. Det handler om, hvordan undervisningen kan indrettes. Måske kan der samlæses timer, så der planlægges et samarbejde mellem fx håndværk & design og matematik. Men der er ikke store muligheder i dag.

Nogle lærere savner fordybelsen og kvaliteten de i praktiske fag fra dengang håndværk og design erstattede sløjd og håndarbejde, men Berit kan godt lide det relativt nye fag.

– Jeg kan godt lide håndværk & design. Jeg har selv været sløjdlærer, men jeg kan godt lide, at vi skal arbejde fra ide til udførelse. Selve designprocessen. At udtænke løsninger.

– Vi arbejder projektorienteret i faget. Børnene er med. Vi har for eksempel haft et projekt, hvor eleverne havde bamser med, som så skulle bytte hoved med andre bamser.

DET GIVER MENING

Berit deler gerne ud af sine erfaringer.

– Jeg har haft et samarbejde med firmaer, der har nogle ting til overs. Nogle restprodukter. Vi fik nogle plasticromler, som vi kunne bruge som kageopsatser, og så har vi ellers lavet en udstilling i 6. klasse. Det er vigtigt, at det giver mening for børnene.

– En anden gang fik vi noget finér fra Farstrup Furnitures til en 8. kl., der havde valgfag. Det lavede vi julestjerner af. Der var både noget med bestemte vinkler og præcise målinger ved det. Efterfølgende gik eleverne ud og hængte dem op. Det gav mening for dem. De var megastolte.

Berit har tit stået med elever, der siger: Hvorfor skal vi lave det her?

– Men det her giver mening. Det giver en helt anden tilgang. Vi kan på den måde styrke børns skaberlyst.

Også i faget billedkunst trækker hun på nogle af de samme erfaringer.

– Det er godt for alle at have stof mellem hænderne, dufte til valnøddetræ og prøve hvordan det er bøjle eller støbe metaller, siger H&D-lærer Niels Lyngbo.

– På et tidspunkt lavede vi en udstilling på Filossoffen. Billederne kom ud på et rigtigt museum! Der var fernisering, og der blev fundet en vinder.

På den måde får det, vi laver, betydning.

Berit Espe Fransson erkender dog, at man ikke altid kan gøre det, for det kræver, at læreren har meget tid.

– Men en gang imellem! Man har jo en årsplan, men man skal også lytte til børnene, når de kommer med forslag.

Engang spurgte hendes elever: Kan vi ikke lave noget stort?

– Så lavede vi en dinosaur i papmaché. Der er noget med fagbegreber, farveblending og vægtforhold.

– Det giver også mig et drive, når børnene har det.

ÅRTIERS NEDPRIORITERING AF DE PRAKTISKE FAG

Lærer Niels Lyngbo er enig i hensigten med at gøre undervisningen mere praktisk.

Han har også læst Odense Kommunes forståelsespapir om praksisfaglighed.

– Arbejdsrapporten ser fint ud, men vil rigtig meget. Det skinner også en del igennem, at man gerne vil ”flytte” unge til håndværksfagene.

– Men er udgangspunktet at skabe en bedre skole eller at flytte børnenes jobmæssige interesser?

Niels Lyngbo er ligesom Berit Fransson håndværk & design-lærer. Han har en blog på folkeskolen.dk om faget og er censor i netop håndværk & design på læreruddannelsen. Han har i mange år været på Kroggaardsskolen, men er nu i Nordfyns Kommune.

Han mener, at skolen bestemt bør være mere praktisk orienteret.

– Men det har årtiers nedprioritering af de praktiske fag ikke gjort noget godt for.

– De nye lærere er elendigt rustede til fx håndværk og design, siger han. Som censor i faget på læreruddannelsen har han en vis pondus bag sin udtalelse.

– De studerende skal mestre træ, metal, stof, designprocesser, 3D-printere og laserscuttere på under den halve tid af, hvad man for 20 år siden havde til fx sløjd på læreruddannelsen.

– I dag er metal stort set fraværende på de fleste skoler, og motorlære er længe væk. Man skal ikke begræde det hele, men de andre fag er ikke blevet mere praktiske imens.

– Det er godt for alle at have stof mellem hænderne, dufte til valnøddetræ og prøve hvordan det er bøjle eller støbe metaller – ikke kun dem som skal ud og være håndværkere.

– Hvem fa'en har egentlig fundet på det ord, ”praksisfaglighed”? Det lyder som noget med en kompetent læge på en almen lægeklinik! ▲

DE NYE ANSØGNINGSTAL

I år har cirka 64.000 elever, der til sommer færdiggør 9. eller 10. klasse i grundskolen, indtil videre søgt ind på en ungdomsuddannelse.

- Blandt de elever i 9. og 10. klasse, som ikke søgte 10. klasse, søgte næsten tre ud af fire (72,6 procent) ind på en gymnasial uddannelse.
- Næsten en ud af fem (19,4 procent) har søgt en erhvervsuddannelse.
- Lidt over halvdelen (52,5 procent) af eleverne i 9. klasse søger om at starte i 10. klasse. Det er på niveau med sidste år.
- Af dem, der ønsker at starte i 10. klasse, ønsker to ud af tre at starte på en efterskole. Blandt de 9. klasses elever, der søger 10. klasse, er der en stigning i andelen, der søger til en efterskole, mens andelen, der søger til 10. klasse på en folkeskole, er faldende.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet.

DET VURDERER LÆRERNE

71 procent af lærerne vurderer i en ny rapport fra Danmarks Evalueringsinstitut, at en mere praksisnær undervisning i folkeskolen kan øge elevernes motivation.

Men 78 procent af lærerne svarer også, at de oplever udfordringer med manglende forberedelsestid til at tilrettelægge praksisfaglig undervisning.

Hver anden svarer, at manglende faciliteter er en udfordring, mens hver fjerde svarer, at prøver og kompetencemål er en udfordring for at planlægge en praksisfaglig undervisning.

Kilde: Folkeskolen.dk

Ny arbejdsdannelse

DANNELSE // Rektor Claus Holm fra DPU forsøger at lancere et nyt dannelsesideal, som er relevant til tiden.

Claus Holm taler for "en moderniseret udgave af arbejds-pædagogikken", der skal handle om "at skabe en skole, der giver muligheder for både selvstændighed og kreativitet inden for alle teoretiske, praktiske og kunstneriske fag."

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Det går op og ned i dansk pædagogik. Dannelse som pædagogisk begreb var i en årrække lagt på is, fordi det af mange blev anset for et konservativt begreb, som mest handlede om dansk sindelag og ydre manerer. Men pædagogisk set er det nærmest det modsatte.

I årene 2016-17 blev begrebet hentet ind i den pædagogiske varme igen og anerkendt af politikere og forvaltninger. Men begrebet er hele tiden til diskussion. Hvad er dannelse i en pædagogisk sammenhæng? Nogle har prøvet at give begrebet retning, hvilket kan åbne for nye vinkler, men også forplumre.

DANNELSE TIL ARBEJDE

Nu kommer rektor for Danmarks Pædagogiske institut for Pædagogik og Uddannelse, Claus Holm, med et bud på en ny dannelsesfigur, som ifølge ham er relevant for tiden. I den nyeste udgave af instituttets netmagasin, Asterisk, har han skrevet en leder med titlen: "Dannelse til arbejde er et fint formål".

"På trods af arbejdets centrale betydning er det et relativt uberørt emne i skolen, pædagogikken og uddannelsessystemet generelt," skriver Holm.

"En årsag kan være, at dannelse siden antikken har været tænkt som modsætning til arbejde, som noget der foregik i den frie tid. Denne logik er fortsat til stede i skolens formålsparagraf, hvor fokus er på at danne til demokratisk

medborgerskab. Dannelse til arbejde er derimod kun indirekte til stede som 'lyst til læring'."

Claus Holm udtrykker det ikke direkte, men det kan tydes som en opfordring til at formulere et nyt formål for folkeskolen.

Som teoretisk reference henter han en tysk pædagog, Georg Kerschensteiner, (1854-1932) frem.

"For ham var arbejde og dannelse langt fra hinandens modsætninger, men tværtimod hinandens forudsætninger," forklarer Claus Holm.

"Han sammenknyttede dannelsen og udviklingen af den enkelte elevs såkaldte 'saglige indstilling.' Didaktisk set betyder det, at læreren skal tage udgangspunkt i elevens interesser."

Med en opdatering kan Kerschensteiners arbejds-pædagogik utvivlsomt udgøre en vigtig inspirationskilde for den praksisfaglighed, som savnes i folkeskolen, mener Holm.

PÅFALDENDE SAMMENFALD

Alle lærere ved, hvor stor betydning den kreative og praktisk- musiske dimension har for undervisningen. Og Claus Holms moderne arbejdsdannelse rummer ganske vist pædagogiske synspunkter.

Men der er et påfaldende sammenfald mellem oprustningen til arbejdsdannelse og undervisningsminister Tesfayes uddannelsesøkonomiske og politiske kampagne for større praksisfaglighed med henblik på at få flere elever til at søge erhvervsuddannelserne. ▲

Børne- og undervisningsminister Mathias Tesfaye.
Foto: Marie Hald/Christiansborg.

10. klasse igen i skudlinjen

REFORMFORSLAG

// Reformkommission anbefaler et opgør med 10. klasse, som foreslås erstattet af en toårig mere praktisk uddannelse

TEKST Erik Schmidt

Et farvel til 10. klasse i kommunerne og en omformning af 10. klasse på efterskolerne til et slags højskoleår for unge uden pensum og eksamen.

Sådan lyder ét af Reformkommissionens anbefalinger.

Kommissionen lægger op til at etablere en ny 2-årig ungdomsuddannelse, *hpx*, som står for højere praktisk eksamen. Uddannelsen skal kombinere boglige og praktiske fag og sigte på erhvervsuddannelserne.

Hpx skal være et uddannelsesstilbud "til de 15-17-årige, som gerne vil forblive i et ungdomsmiljø med fællesskaber, sports- og fritidsaktiviteter, fester og caféaftener, men som vil noget andet end den boglighed, de gymnasiale uddannelser tilbyder", lyder det i kommissionens rapport.

Det bliver dog svært at gennemføre, for ud over en række andre partier er regeringspartiet Venstre er imod.

Formand for kommissionen er økonomiprofessor Nina Smith. ▲

Besparelser fører til 14 afskedigelser

AFSKEDIGELSER // Lærerforeningen har haft en klar forventning om, at kommunen ville prioritere at tage hul på en økonomisk genopretning af folkeskolen, og fyringerne kan sætte en ny negativ spiralbevægelse i gang.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

I stedet for en økonomisk genopretning af folkeskolen i Odense, som byrådspolitikerne tidligere har stillet i udsigt, er situationen nu den, at der skal fyres medarbejdere.

Der er ifølge skolechef Nikolaj Juul Jørgensen 13 lærere og 1 børnehaveklasseleder, det ikke har været muligt at placere i forflyttelsesrunden.

– Odense Kommune har derfor indstillet de pågældende medarbejdere til afskedigelse med høringsrunde, der afsluttes i løbet af maj måned 2023.

Det er pr. 1. maj status på den situation, der tegnede sig efter kommunes tidligere udmelding om, at der skal spares 55 mio. kr. på det samlede budget på skoleområdet.

Lige før påske fik 23 lærere og 1 børnehaveklasseleder at vide, at de skulle forflyttes, og på daværende tidspunkt var der 8 ledige stillinger. Der blev derefter iværksat en forflyttelsesrunde, som blev afsluttet 18. april.

FORKERT ELEVPROGNOSE

Besparelserne er forårsaget af en stigning i antallet af elever, der søger fri- og privatskoler, flere elever der bliver visiteret til specialundervisningstilbud, udgifter til ukrainske elever og en demografimodel, der er baseret på en prognose, som ikke

svarer til den faktiske nedgang i elevtallet.

Folkeskolens andel af besparelsen er 12 mio. kr. på skolernes budgetter både i 2023/2024 og 2024/2025.

En stor del af besparelserne skyldes en elevprognose, der ramte forkert. Der kommer på den konto til at mangle cirka 21 millioner kroner. Kommunen vil nu vurdere, om prognosemodellen kan forbedres.

En stor del af besparelserne skyldes ifølge Odense Lærerforenings formand Charlotte Holm en elevprognose, der ramte forkert.

Ligesom i resten af landet er der sket en stigning i antallet af specialskoleelever, og det giver forøgede udgifter på 9 mio. kr.

NEGATIV SPIRALBEVÆGELSE

Odense Lærerforenings formand Charlotte Holm er ærgerlig over situationen.

– Vi havde en klar forventning om, at kommunen ville prioritere at tage hul på en økonomisk genopretning af folkeskolerne i Odense. Vi har en altoverskygende opgave med inklusion af elever med specialpædagogiske behov i folkeskolen, og den vil vi gerne lykkes med, men det kan få svære betingelser.

Besparelserne risikerer at sætte en negativ spiralbevægelse i gang, mener Charlotte Holm.

– Jo mere der bliver sparet på folkeskolen, jo flere forældre vil sende deres elever mod fri- og privatskoler. Det vil yderligere reducere midlerne til folkeskolen.

– På en måde er det samme problematik, der gør sig gældende, når det handler om tilgangen til specialskoler. Et stigende antal elever har brug for en plads på en specialskole, og kommunen betaler for specialskolerne ud af det samlede budget. Når flere børn skal i specialskole, burde der selvfølgelig i stedet afsættes flere midler.

Som det er nu, går cirka 25 procent af det samlede skolebudget til specialskolerne, der underviser cirka fem procent af eleverne.

A OG B-HOLD

– Vi får en skole, hvor lærerne, der i forvejen er hårdt pressede, skal yde mere på grund af afskedigelserne, og når folkeskolen vælges fra af forældre, risikerer vi at skabe et A- og et B-hold blandt eleverne, siger hun.

Odense Kommune er en stor kommune, hvor der vil opstå stillinger hen over det næste år, og Charlotte Holm anbefaler den, at opsagte lærere tænkes ind i de stillinger, der vil kunne opstå i opsigelsesperioden.

– Kommunen bør have i tankerne, at der inden for en overskuelig årrække kommer til at mangle lærere. ▲

Uddannelsesparathedsvurdering droppes helt

– Uddannelsesparathedsvurderingen (UPV) er blevet en bureaukratisk og resourcekrævende proces, som hverken gavner eleverne eller bidrager tilstrækkeligt til at afklare deres uddannelsesvalg.

– Derfor er regeringen og aftalpartierne enige om at afskaffe uddan-

nelsesparathedsvurderingen, skriver Børne- og Undervisningsministeriet i en pressemeddelelse fra 21. 4. 2023.

– Det betyder, at eleverne ikke længere skal vurderes på deres sociale, personlige og praksisfaglige forudsætninger, når de søger en ungdomsuddannelse.

– Samtidig ophæves kravet om, at alle elever i folkeskolens 8.-10. klasse skal arbejde med en studievalgspotfolio. Det fremgår af den politiske aftale, at den nye ordning træder i kraft med virkning fra skoleåret 2024/2025. // es ▲

I dag ønsker Carolina Magdalene Maier, at skolerne gives frihed til at formulere egne erfaringer og eget ståsted uden politisk indblanding. Hendes forbillede er de frie, lokale borgerinitiativer og borgersamlinger, som popper op mange steder i landet. - Politikerne lever i et ekkokammer, siger hun, og når de ifølge hende opdager, at de har mistet deres publikum, skal de nok lade sig presse af borgerne og på skoleområdet af lærere og forældre.

Giv skolen tilbage til lærerne og forældrene!

PORTRÆT // Carolina Magdalene Maier var Alternativets skoleordfører 2015-19. Derefter blev hun sekretariatschef i Dansk Folkeoplysnings Samråd. Nu har hun fået nyt job, og hun er færdig med det politiske system. Men ikke med at engagere sig politisk. Hun mener, at lærere og forældre skal lægge pres på politikerne.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Hjemme fra i sin lille, hyggelige lejlighed på Christianshavn fyrer det tidligere folketingsmedlem for Alternativet Carolina Magdalene Maier det ene politiske indlæg af efter det andet. Især om skole, uddannelse og bæredygtighed.

Alligevel siger hun, at hun er færdig med politik eller i hvert fald med "det politiske system". Hun mener, at Christiansborg-politikerne ikke længere "lytter til folket".

Carolina Magdalene Maier var skoleordfører for Alternativet fra 2015-19 og har været én af de mest markante kritikere af skolereformen. Partiet ville have

folkeskolen sat fri, før det blev en mainstream-idé, men fri i en mere radikal form end andre partier.

I dag ønsker hun, at skolerne gives frihed til at formulere egne erfaringer og eget ståsted uden politisk indblanding.

Hendes forbillede er de frie, lokale borgerinitiativer og borgersamlinger, som popper op mange steder i landet.

Politikerne lever i et ekkokammer, siger hun, og når de ifølge hende opdager, at de har mistet deres publikum, skal de nok lade sig presse af borgerne og på skoleområdet af lærere og forældre.

Carolina Maier har også en ide om at få etableret en national fond, der skal understøtte de frie borgerinitiativer.

ARROGANT MINISTER

Den tidligere folketingspolitiker har lige haft et indlæg i Jyllands-Posten, og for nylig var det på onlinemediet Altinget. Der bliver ikke lagt fingre imellem.

Senest gjaldt hendes indignation den socialdemokratiske undervisningsminister Mathias Tesfaye, der har efterlyst et oprør hos lærere og pædagoger.

"Politik kan meget, men det kan ikke alt. Jeg kunne godt tænke mig et pædagogisk oprør i det her land. Vi har brug for, at I ranker ryggen, skubber djøficering og psykologisering lidt tilbage, melder jer ind i trivselsdebatten og får pædagogikken frem."

Sådan er Mathias Tesfaye citeret for at

sige på en konference med undervisere og pædagogiske forskere.

Det synes, Carolina Magdalene Maier var ”superprovokerende” sagt.

– Den konference, han bliver interviewet i forbindelse med, handler om trivsel. Han bliver spurgt til, om han som minister ikke har en opgave. Det er der, han siger, at der er brug for et pædagogisk op-rør! Nu må lærere og pædagoger komme på banen.

– Men lærerne har jo ikke gjort andet al den tid, jeg har været i miljøet! De banker bare i dyner og råber til en lukket dør. Så jeg synes, det er superarrogant.

FORKERT RETNING

Maiers kritik skal også ses i lyset af indførelsen af folkeskolereformen i 2014.

– Med reformen valgte netop den socialdemokratiske regering at skolerne skal bruge en lang række instrumenter som læringsmål, læringsplatforme, elevplaner og nationale test for at dokumentere, hvordan de opfylder formålsklareringen.

Det har ifølge Carolina Maier ført skolen i en forkert retning.

– Alle disse instrumenter gør alt andet end at opfylde formålsklareringen. De tager tid – skolens vigtigste ressource – fra elever, fra lærere og fra skoleledelse. De fordummer og begrænser fagligheden, fordi de er instrumenter frem for indholdsfulde processer og fordybelsesrum. De udstråler i den grad mistillid til lærere og skoleledelse, fordi man åbenbart mener, at lærerne og ledelse ikke er de bedste egnede til at tilrettelægge skolegang og undervisning.

Alternativets tidligere skoleordfører har også kritiseret forringelsen af lærernes forberedelsestid og elevernes lange skoledage, som for mange medfører mistrivsel og energiløshed, siger hun.

NYT JOB

Den nu 49-årige Carolina Magdalene Maier har netop fået nyt arbejde.

Fra 1. maj skal hun være leder af Egmont Fondens nye signaturprojekt, Sygt-Stærk. Organisationen skal bidrage til at, allervigtigst syge unge får en ungdomsuddannelse og kan leve et godt ungdomsliv på trods af sygdom.

Carolina Maier var folketingsmedlem i den periode, hvor Alternativet var ungt og sprudlende. Der havde været afholdt en masse politiske laboratorier over hele landet, og partiet strøg ind med 4,8 procent af stemmerne og fik 9 mandater valgt ind. Det var helt crazy!

Undervejs nåede hun at være politisk

ordfører og gruppeformand for partiet.

I 2022 stillede hun op for De Radikale uden at blive valgt ind. Partiet gik samlet set også stærkt tilbage.

FÆRDIG MED POLITIK

I dag har Carolina Maier mistet troen på, at politikerne på Christiansborg er i stand til at forandre samfundet i en god og nødvendig retning.

– Jeg er færdig med politik, siger hun.

Men hun har ikke mistet sit engagement og troen på, at der i allerhøjeste grad er brug for forandring. Især inden for skole, uddannelse og bæredygtighed. Forandringen kan ifølge hende bare kun komme et andet sted fra.

Hun er også overbevist om, hvordan det kan lade sig gøre, og hvad der skal til for at bringe folkeskolen i en god forfatning.

– Hvis jeg skal noget – jeg er nemlig ikke færdig med at være engageret – så skal det være uden for det politiske system. Jeg tror, vi har brug for noget helt andet i Danmark lige nu.

– I det øjeblik det bliver politik, så bliver det magt, så bliver det taburetter, så bliver det ”jeg skal genvælges om fire år”, så bliver det dårlige historier i pressen, som nu med Moderaternes Jon Steffensen. Så hvis jeg skal lave mere, så tror jeg, det skal være på samfundsniveau

– *LB: Men nogen skal jo styre landet, så hvad vil du stille op med politikerne?*

– Ja, det er rigtigt. Der er ikke noget i vejen med styreform, men vi kan godt udvide den, og det synes jeg, allerede vi er i gang med. Der er masser af eksempler på det deliberative demokrati, borgersamlinger, klimaborgering og sådan noget. Altså hvor du ved lodtrækning udvælger tilfældige borgere på tværs af køn og alt muligt, og så sætter de sig ned.

Selv sidder Carolina Maier i en ekspertgruppe, der hedder Borgersamling Bæredygtigt Forbrug.

– Vi snakker om, hvordan vi kan leve mere bæredygtigt i vores hverdagsliv. Det popper op rundt omkring. Og det kan noget. Det skaber engagement, men også pres på politikerne.

LIGEGLAD MED SIN BEFOLKNING

– Jeg tror vi skal meget langt tilbage, før vi har set en regering, der er så ligeglad med sin befolkning, hævder hun.

Som eksempler nævner Carolina Maier afskaffelsen af store bededag og reaktionen på Klimarådets kritik.

– Det er en kæmpe katastrofe for demokratiet, tilliden og naturen.

Og for nylig kom så udspillet om en

forkortelse af halvdelen af universitetsuddannelserne, som ifølge hende med al sandsynlighed skal finde sted på humaniora og samfundsfag.

– Jeg tror simpelthen at flere og flere begynder at sige: Vi gider slet ikke lytte til jer mere! Politikerne mister deres publikum, og så begynder vi at orientere os mod hinanden for at skabe de samfundsforandringer, vi gerne vil have. Og jeg tror, at når vi gør det, så lytter de! Når først publikummet er væk, så tror jeg de tænker: Hvad f... skete der lige der. Der er ikke nogen, der gider os mere...!

– Det er ikke bare noget, jeg synes. Mange, jeg taler med på landet og i byen har det på samme måde. Så jeg tror, der er brug for en anden kollektiv bevægelse, som ikke er politisk. Ikke i første omgang i hvert fald.

FOLKESKOLEN PÅ EGNE PRÆMISSER

– Også folkeskolen har brug for på sine egne præmisser at definere, hvordan vi gerne vil holde skole, siger Carolina Maier.

– Det er mit grundlæggende håb for den danske folkeskole.

Hun kunne tænke sig at give folkeskolen fred og ro i to år til at definere sit eget fundament uden politisk indblanding.

– Hvad er det egentlig for en skole, vi gerne vil have. Hvad er det for en opgave, den har i samfundet, og ud fra det: Hvordan skal den så indrettes. Så tror jeg, vi vil få en helt anden skole.

– Jeg tror der grundlæggende er behov for, at politikerne forstår at give skolerne tilbage til folket.

– Frisættelse af folkeskolen bliver nemt til et buzzword. Socialdemokratiet har slået sig meget op på det. Men hvad betyder det egentlig i praksis? Jeg tror ikke, det er det store spillerum, der er at gøre med. Det er også derfor jeg tror, vi har brug for at tænke skole på en helt anden måde.

20 ÅR MED KONKURRENCEKOLE

– Vores skole er de seneste 20 år indrettet en skole til en international konkurrenceideologi.

Vi har defineret en skole, hvor det fra 1. klasse handler om at være dygtig til dansk og matematik.

– Men vi må se på, hvad det er, man kan som mennesker. Vi er sindssygt dygtige til at samarbejde. Vi har empati og medmenneskelighed. Vi kan noget, som nogle andre dyrearter ikke kan. Det er det, vores skole skal være bygget op på. Skolen skal understøtte den helt unikke mulighed, vi har.

– Vi skal have en skole, der i langt højere grad handler om at styrke vores mulighed

– Hvis vi bliver ved med at have et skolesystem, der er tænkt ind i en konkurrencelogik, så vi også skal blive dygtigere end ChatGPT, så har vi tabt, siger Carolina Magdalene Maier.

for at samarbejde i stedet for, at vi skal konkurrere med hinanden i test eller med udlandet gennem PISA. Samarbejde og det at bruge vores krop og vores hænder som skabende redskaber. Men det kræver en helt anden måde at forstå det at holde skole på. En helt anden logik.

– Jeg tror, vi vil se en helt anden vægtning af boglige, praktiske og kreative fag. For at sige det lige ud: Lad lærerne og forældrene bestemme! De vil have en interesse i, at børnene skal have lov til at være skabende væsener, de skal have lov til at være nysgerrige. Det skal være nysgerrighed, der driver værket. Det er en kæmpeopgave, hvis man skal turde det.

HVAD HAR VI BRUG FOR SOM FOLK?

LB: Hvor skal initiativet komme fra?

– Man kunne sige til politikerne, at de skal eksperimentere mere og sige til hele skolemiljøet: ”Fint nok, I får to år til at udvikle den skole, I gerne vil have. Vi stiller ressourcer til rådighed for en form for borgersamlinger. Når I har gjort det, så prøver vi den af!”

– Og så skal man ikke rulle en hel reform ned over hele Danmark, for det har vi prøvet. Det gik ikke så godt.

LB: Vil der ikke blive for megen palaver. Ingen retning?

– Det er lige der, politikerne skal turde slippe kontrollen. For det første: slip kontrollen. For det andet: Det kan jo godt være, at der ikke er så frygtelig mange retninger, når det kommer til stykket.

– I sådan en borgersamling om bæredygtigt forbrug, som jeg sidder i, viser det sig, at der faktisk er ret stor fælles folkelig holdning og fælles ståsted.

– De, der vil være med, vil ikke være politisk funderede, men se på opgaven.

Hvor lang skal skoledagen være, hvilke fag, curriculum og så videre. Vi er nødt til at komme op, hvor der er nogle visioner og nogle ambitioner. Hvad er vi for et folk, hvad har vi brug for som folk?

IDEEN OM AT SKABE EN STOR FOND

LB: Men hvor findes de frie, progressive kræfter inden for politik og særligt skolepolitik?

– Jeg ved det ikke. Jeg kan ikke se dem. Jeg synes ikke, der er nogen.

LB: Så kommer man jo ingen vegne!

– Ikke medmindre at der sker én af to ting: Det ene er, at der på et tidspunkt kommer en minister, som tør give slip.

– Det andet er, at jeg tror, der er momentum for at skabe en ny social bevægelse i Danmark.

– Jeg mener helt konkret, at man skal forsøge at skabe en stor, dansk fond, som skulle skyde en masse penge i en social bevægelse, som skal skabe de her lokale handlefællesskaber, hvor folk kunne få lov til at skabe noget sammen. Midlerne skulle komme fra en eksisterende fond, der turde give sig i kast med at give midler til den organisering, der skal ligge bag. Forandringer i fællesskab, i det små og i det lokale! Jeg tror, det er den mest sandsynlige vej, vi går.

LB: – Men det kan jo gå i mange retninger. Gule veste, Men in Black og røg på gaden!

– Det kunne det godt, men vi har en kæmpetradition for solidaritet – og det må man give Socialdemokratiet – arbejderbevægelsen og klassekampen skal vi jo ikke kaste ud af vinduet, bare fordi vores samfund har ændret sig. Jeg tror ikke at klassekampen er aktuel i forhold til det, den startede som i sin tid, men den viser, vi kan organisere os, og når vi får kniven

på struben, så står vi sammen. Det viste vi jo også under coronaen.

– Vi har også hele vores oplysningshistorie. Og når vi kigger på den unge generation, så synes jeg i den grad, de er gode til at samarbejde og gode til at samle sig under nye organiseringsformer.

– Det er supersimpelt. Det kan være her nede i gården: Vi vil gerne lave nogle små haver, dyrke nogle grøntsager. Så laver vi en facebookgruppe. Det er bare det.

HAR DYRKET VORES VENLIGHED

Carolina Magdalene Maier er inspireret af en hollandsk historiker, der hedder Rutger Bregman. Hans seneste bog hedder ”Human kind”. På dansk hedder den ”Det gode menneske”

– Hele hans tese er, at grunden til, at vi har overlevet som art, udviklet os fra chimpanserne og overlevet Neanderthalerne, er, at vi som udgangspunkt er venlige, og vi har dyrket vores venlighed, og at vi samarbejder. Han går imod hele den der tænkning, der handler om survival of the fittest.

– Det er med udgangspunkt i hans tænkning, at jeg også mener, at vores skolesystem skal være helt anderledes. Der er ikke noget bedre tidspunkt at gøre det på end lige nu, hvor vi står over for AI-udfordringen og ChatGPT, som betyder, at den kommer til at løse alle de der matematiske og tekniske opgaver for os, og vi har ikke brug for kodere om fem år.

– Men hvad er det så, vi skal? Vi skal styrke det, den ikke kan. Der er ikke noget bedre incitament lige nu. Vi skal ud over stepperne!

– Hvis vi bliver ved med at have et skolesystem, der er tænkt ind i en konkurrencelogik, at vi skal blive dygtigere end ChatGPT, så har vi tabt. ▲

CAROLINA MAGDALENE MAIER MINI-CV ARBEJDE:

- 2023-? Leder af Egmont Fondens signaturprojekt Sygt Stærk.
- 2019-2023: Sekretariatschef i Dansk Folkeoplysnings Samråd
- 2015-2019: Folketingsmedlem for Alternativet
- 2011-2015: Centerleder i Videncenter for Patientstøtte, Rigshospitalet
- 2009-2011: Leder af Nordisk Arbejdsmiljø, Tryk Forsikring

UDDANNELSE:

- 2022-2023: 2-årig efteruddannelse i narrativ samtalepraksis, Dispuk
- 2020-2021: 2-årig efteruddannelse i narrativ ledelse, Dispuk
- 2003: Cand.scient.soc., Københavns Universitet

Lærernes realløn skal sikres

OVERENSKOMSTEN // Der er store forventninger til, at lærernes realløn sikres via OK24, siger næstformand i Odense Lærerforening, Dennis Vikkelsø, der ikke regner med, at A20 skal ny-forhandles. Inklusionsudfordringen, som optager mange lærere, er ikke overenskomst-stof. Den er til gengæld et fælles tema i andre sammenhænge.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Danmarks Lærerforening er i gang med at forberede organisationen til overenskomstforhandlingerne, der skal afsluttes med udgangen af marts 2024

– Vi forsøger at forberede os med bred medlemsinvolvering, så OK24 bliver et svar på de forventninger medlemmerne har, siger Dennis Vikkelsø fra Odense Lærerforening.

– En vigtig del af det er en samtale om, hvilke ting der kan løses i OK-systemet, og hvad der skal løses andre steder, hvad der kan være momentum for, hvad der kan løftes i fællesskab med de andre faglige organisationer, og hvad vi hænger på alene – ja, alle de bagvedliggende analyser der kan forberede forhandlerne bedst muligt og efterlade så realistiske forventninger som muligt hos den samlede medlemsgruppe.

I efteråret 2022 havde lærerforeningen en medlemsdialog om lærerarbejdslivet generelt. De møder efterlod et altoverskyggende tema, som alle nævner som en udfordring, der er særlig slidsom: Inklusion – med alt hvad den indebærer.

– Og inklusion er netop et godt eksempel på en udfordring, som foreningen forsøger at løfte andre steder end i overenskomstsyste-met, siger Dennis Vikkelsø.

– Det kan være i samarbejdet med folketingspolitikkerne, et fælles tema i ”Sammen om Skolen”, og i arbejdet med den kommunale økonomi, der er at drive skole for.

– Der arbejdes lige så alvorligt med inklusionsudfordringen, selvom den ikke er så synlig i OK24.

MERE I LØN ET HOVEDKRAV

Højere løn er ifølge Dennis Vikkelsø derimod et hovedkrav i OK24.

– Lærerne oplever lige så tydeligt som alle andre inflationen. Der vil derfor være store forventninger til, at lærernes realløn sikres via OK24. Og det vil være helt rimeligt at forvente lige så gode resultater, som der netop er forhandlet på det private OK-område.

Arbejdstid har været et tema for lærerforeningen i mange år.

– Det er ikke forventningen, at A20 skal ny-forhandles.

Hverken Danmarks Lærerforening eller arbejdsgiver har et stort nok erfaringsgrundlag med A20 at tage med ind i forhandlingerne.

– Til gengæld har parterne forpligtet hinanden på at lave en fælles erfaringsopsamling for at sikre, at A20 realiseres efter hensigterne. Når den er klar, kan den på et senere tidspunkt indgå i OK-systemet.

– Der er til gengæld områder, som også er i A20, som med fordel kan slå an ved siden af A20. Nyuddannede skal have nogle vilkår, så de får bedre fodfæste fra start. Og så skal der være vilkår i arbejdslivet, som også vil give et godt seniorarbejdsliv med et større overskud.

EFTERUDDANNELSE

I foreningen diskuteres også, om overenskomsten skal bidrage til at skabe bedre efteruddannelsesmuligheder for lærerne.

– Det er et område, som arbejdsgiverne virkelig forsømmer, og lærerne oplever

– Vi forsøger at forberede os med bred medlemsinvolvering, så OK24 bliver et svar på de forventninger medlemmerne har, siger Dennis Vikkelsø fra Odense Lærerforening.

et stort efterslæb. Det principielle er spørgsmålet om, hvem der skal betale for kompetenceudviklingen. Skal det være arbejdsgiverne? Eller skal vi med OK24 være med til at supplere det? Og kan vi eventuelt med trepartsforhandlinger sikre finansiering?

– Der er medlemsinvolvering via centrale medlemsmøder, via kredsen og via tillidsrepræsentanterne i april-maj. Og så vil input herfra blive til de konkrete krav, som DLF-kongressen i september sender forhandlerne af sted med. ▲

Charlotte Holm
Formand
Tlf. 5071 0984

Dennis Vikkelsø
Næstformand
Tlf. 2629 2099

Niels Munkholm Rasmussen

Jan Andersen

Martin Vedkiær

Maria Persson

Henrik Oxholm

Heidi Fredensborg

Karen Heide-Jørgensen

OLF MENER

af Charlotte Holm, formand for Odense Lærerforening

Prioritér folkeskolen – der skal handling til nu!

Dagen efter 1. maj sendte lærerforeningerne fra København, Aarhus, Aalborg, Odense, Esbjerg og Randers og formand Gordon Ørskov et fælles brev til byrådene i de seks største byer i Danmark med en stærk bekymring for den danske folkeskole med et særligt fokus på børn og unges mistrivsel. En mistrivsel der er underbygget af kommunale og landsdækkende data, der viser et stigende behov for specialpædagogiske tilbud. Det er prisværdigt at forsøge at inkludere de elever, som har det svært, men når ressourcerne og de specialpædagogiske kompetencer ikke følger med, så er inklusionen dømt til at fejle.

Statsministeren rettede i sin nytårstale fokus på børn og unges psykiske helbred. Ordene er mange og hensigterne gode. Men det er nødvendigt at handle nu, ellers vil vi om få år stå med en generation af danskere, som aldrig finder sig til rette i samfundet.

Vi kan i alle seks byer se, at udfordringen med elevernes mistrivsel også giver mistrivsel hos lærerne. Mange lærere giver udtryk for, at de oplever utilstrækkelighed, afmagt og moralsk stress. Et markant flertal af de lærere, der rækker ud til os i fagforeningen for at bede om hjælp, gør det på grund af fejlslagen inklusion og manglende sammenhæng mellem opgaver og ressourcer. Og rigtig mange ender desværre i langvarige syge-

meldinger. Vi ser endda en stigning i forhold til lærere, der helt forlader folkeskolen og faget.

Det leder desværre til et andet af tidens store problemer: Rekruttering og fastholdelse af fagprofessionelle medarbejdere. Vi har en stor bekymring for, hvilke konsekvenser den kommende økonomiaftale får for vores arbejde. Der er lagt op til benhårde prioriteringer. Økonomiaftalen for i år efterlod ingen midler til det specialiserede område, og det ser heller ikke ud til, at der i den kommende aftale bliver taget højde for den øgede mistrivsel.

Der er hårdt brug for investeringer på specialområdet. I de fleste af vores kommuner har vi i indeværende år oplevet, hvordan den almene folkeskole har finansieret de stigende udgifter til det specialiserede område. Det har store konsekvenser, da det i praksis betyder, at vi ikke kan gribe børn i tide med forebyggende indsatser eller tilbyde undervisning af den kvalitet, alle elever har krav på.

Der er brug for den nødvendige finansiering af hele vores skolevæsen. Derfor vil vi opfordre jer til at presse på for en bedre økonomiaftale til kommunerne, som giver os mulighed for at handle. ▲

(Ovenstående er et uddrag af henvendelsen til byrådene i de seks største byer i Danmark)

Lockouten af lærerne - nu 10 år siden

MÆRKEDAGE // April 2013 var skæbnessvanger for folkeskolen og lærerne. Skolereformen fra samme år var en styringsreform, der skulle medfinansieres af lærerne. Ved OK13 valgte kommunerne at lockoute lærerne, og Folketinget fulgte op med at indføre en arbejdstidslov.

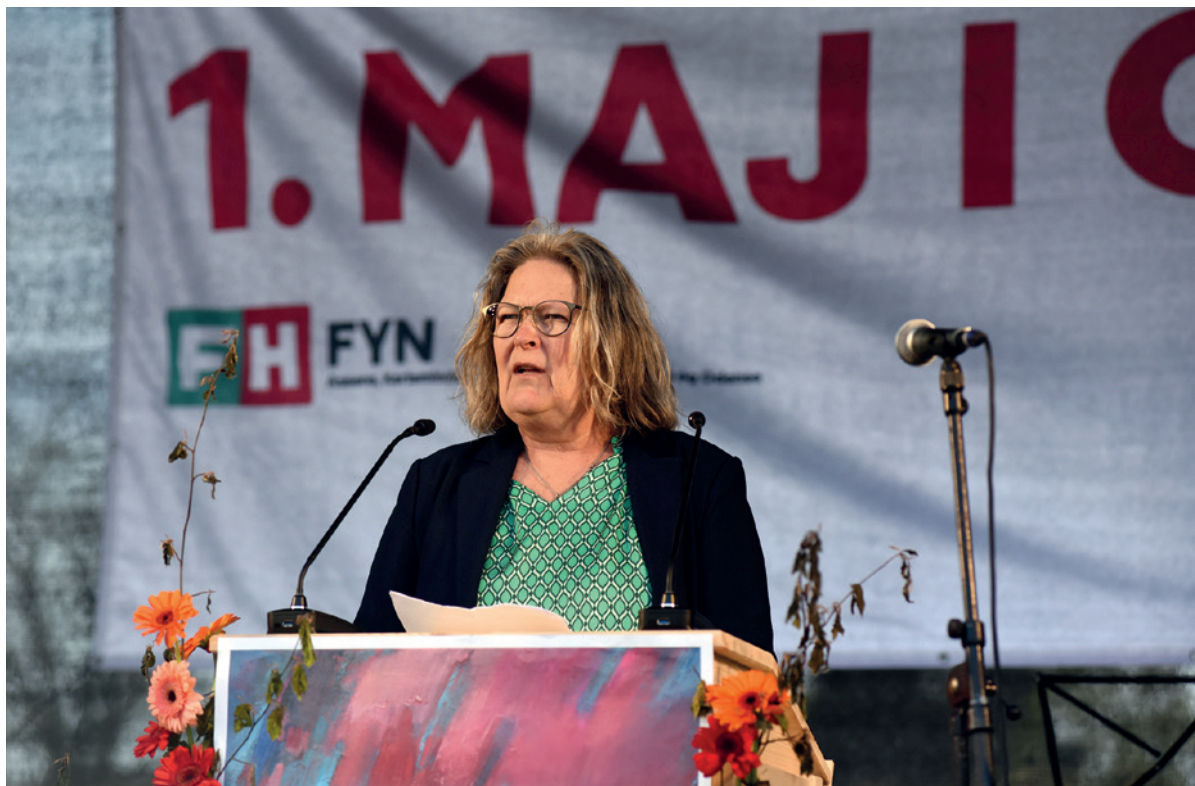
Kvaliteten i folkeskolen er dalet de seneste 10 år, kunne fagmediet Folkeskolen konstatere efter en spørgeundersøgelse i forbindelse med 10-års-dagen for, at lærerne blev lockoutet af kommunerne.

Kun 14 procent af de deltagende lærere har en opfattelse af, at kvaliteten er blevet bedre siden 2013, skriver Folkeskolen.

67.000 lærere blev sendt hjem fra den 2. til den 25. april 2013, og Folketinget afsluttede konflikten med et lovindgreb. Lov 409 kom til at diktere lærernes arbejdstid helt frem til 2020. // es

I skyggen af bededagsindgrebet

1. maj i Odense // Odense Lærerforenings Charlotte Holm fik med SVM-regeringens bededagsindgreb déjà vu til indgrebet mod lærerne for 10 år siden, sagde hun fra talerstolen i Kongens Have. – Regeringen har efterladt en ubetalt regning! Sagen om tidligere FH-formand blev forsigtigt berørt.

– Det er jo sådan, at afskaffelsen af store bededag en realitet. Men jeg synes bare, der tilbage står en ubetalt regning fra regeringens side til det arbejdende folk, sagde Odense Lærerforenings formand Charlotte Holm ved Fagbevægelsens Hovedorganisations 1. maj-dag i Kongens Have i Odense.

Statsminister Mette Frederiksen var forment adgang til den store 1. maj-scene i Kongens Have, men var alligevel i Odense under mere beskedne rammer, dog med behørig pressebevågenhed. Mette Frederiksen var blandt venner ved Socialdemokratiets egen 1. maj-fest i Odin Havnepark på Lumbyvej og blev modtaget af blandt andre borgmester Peter Rahbæk Juel. Hun forsikrede, at Socialdemokratiets bånd til fagbevægelsen på trods af bededagsballaden var intakt.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Politikere var på grund af skuffelsen og harmen over bededagsindgrebet, forment adgang til talerstolen ved fagbevægelsens 1. maj-arrangementer over hele landet. Det var kun bevægelsens egne, der fik ordet.

Således også Odense Lærerforenings formand, Charlotte Holm, der kunne relatere bededagsindgrebet til lockouten af lærerne i april 2013.

– Mange lærere fik et déjà vu fra dikta-tet vi oplevede for 10 år siden, sagde hun. Det er jo sådan, at afskaffelsen af store bededag en realitet. Men jeg synes bare, der tilbage står en ubetalt regning fra regeringens side til det arbejdende folk.

FH's næstformand Morten Skov Christensen, der på scenen var trådt i stedet for Lizette Risgaard, stadig berørt, takkede dog for hendes indsats i fagbevægelsen, men var enig i hendes beslutning om at trække sig som formand. ▲

Dannelse 2.0

- nu uden referencer til vækst

DANNELSE // Oplægget til B&U-udvalget indeholder nu henvisninger til humanistiske og pædagogiske opinionsdannere. OLF's Niels Munkholm ser positivt på oplægget, men minder om at dannelse i folkeskolen fortsat går gennem skolefagernes alsidighed.

I 2017-papiret vægtede Odense Byråd fire karaktertræk i arbejdet med børn og unges dannelse.

Niels Munkholm fra Odense Lærerforening finder det fornuftigt, at børn og unge i skolen i højere grad må orientere sig mod en globaliseret verden og fortabe sig i noget, der er større end dem selv f.eks. i mødet med naturen, kulturen eller i interessefællesskaber.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Dannelse har som pædagogisk begreb en lang historie. Det er indirekte repræsenteret i folkeskolens formål, men har i praksis gennem en årrække levet i skyggen.

Det skyldes formentlig, at både politikere og forvaltning har været optaget af styring og toneangivende uddannelseskredse af mål og evaluering.

Men efter skolereformens indførelse i august 2014 blev der som en del af den kritiske opinion sat ord på dannelsen, som på

en måde blev en samlebetegnelse for kritikken af målstyringen, der var en central del af skolereformen.

I april 2017 indbød B&U-rådkvinde Susanne Crawley og hendes daværende direktør Poul Anthoniussen overraskende til et stort anlagt møde i Odense Congress Center om dannelse. 550 medarbejdere fra forskellige sektorer deltog.

Daværende B&U-direktør Poul Anthoniussen talte lovende om at give "energi til faggrupperne" og at "finde en balance mellem styring og understøtning", men

han sagde også: "Vi slipper ikke af med mål- og effektstyring. Glem det!"

UDEN VÆKSTDAGSORDEN

Nu er dannelse igen kommet på Børn & Ungeudvalgets dagsorden og denne gang uden reference til Odenses vækstpolitik.

B&U-udvalget havde den 7. marts 2023 og igen den 18. april temadrøftelse om det videre arbejde med dannelse.

Det skal bygge oven på dannelsesstrategien 'Odenses børn og unge på Danmarksrejse', som blev vedtaget af Børn- og Ungeudvalget i september 2017.

Det synes Odense Lærerforenings Niels Munkholm godt om.

- Dannelsesstrategien for børn og unge i Odense har fra 2017 manglet udsyn, så strategien har behov for at få løftet blikket mod omverdenen.

- Overskrifter som "Barnets frihed til at være sig selv", "Fokus på børns karakterdannelse og indre dygtighed" og "Fokus på børn og unges indre dannelsesrejse" er for snævert og indadrettet.

- Det er positivt at Børn- og Ungeudvalget igen er ved at drøfte dannelse i byens institutioner og skoler, hvis det betyder en højere prioritering af børn og unges muligheder for en alsidig dannelse.

KARAKTERDANNELSE

Dannelsesstrategien fra 2017 har fokus på børns karakterdannelse og indre dygtighed. Da den blev lanceret var det i følgende indpakning: "Med dannelsesstrategien ønsker Børn- og Ungeudvalget at bidrage til vækst dagsordenen i Odense ved at understøtte udviklingen af de karaktertræk hos vores børn og unge, der rustar dem til den fremtid, de går i møde."

Forvaltningen valgte at koncentrere opmærksomheden om fire karaktertræk som særligt vigtige i arbejdet med børn og unges dannelse: *Vedholdenhed, nysgerrighed, mod og medmenneskelighed.*

Som resultat af strategien skulle der efter planen afholdes en årlig konference, to årlige møder for forældre og to årlige inspirationsmøder for medarbejdere.

BRINKMANN OG TANGGAARD

Den vedtagne ”dannelsesstrategi” udløb i 2021, og Børn og Ungeforvaltningen har foreslået en proces for udvalgets videre arbejde med dannelse, som forløber frem til november 2023.

”Når dannelsesdagsordenen genbesøges (...), vil Børn- og Ungeudvalget være nysgerrige på, om det nuværende fokus på børn og unges indre dannelsesrejse skal suppleres med et fokus på dannelse i et udadrettet perspektiv,” hedder det i oplægget, der nu indeholder henvisninger til humanistiske og pædagogiske opinionsdannere som professorerne Svend Brinkmann og Lene Tanggaard.

”Svend Brinkmann, professor i almenpsykologi på Aalborg Universitet, definerer dannelse som ”højnelse til humanitet gennem kultur”. Han argumenterer for, at tiden kalder på et mindre indadrettet fokus og et højere fokus mod fællesskaber med andre og kulturelt udviklende fællesmenneskelige sammenhænge.”

Ifølge oplægget skal arbejdet desuden have fokus på børn og unges forbundethed til omverdenen.

Det er ikke bestemt, hvad den fornyede drøftelse af ”dannelsesstrategien” skal resultere i.

Forvaltningen diskuterer ifølge oplægget stadig, i hvor høj grad der skal være fortolkningsfrihed for fagpersoner og hvor meget retning, forvaltningen skal sætte.

SKOLEFAGENES ALSIDIGHED

Niels Munkholm finder det fornuftigt, at børn og unge i skolen i højere grad må orientere sig mod en globaliseret verden og fortabe sig i noget, der er større end dem selv f.eks. i mødet med naturen, kulturen eller i interessefællesskaber.

– Men hvorfor ikke tydeliggøre det med opmærksomhed på klimaændringer, biodiversitet, livskvalitet ved mindre forbrug, bestræbelser for velfærd og tryghed for alle her på Jorden?

Han peger dog samtidig på værdien af de almindelige skolefag, som grundlag for elevernes dannelse.

– Dannelse i folkeskolen går fortsat gennem skolefagernes alsidighed, som det mest dækkende udtryk for vores kultur. Her er det bredest mulige grundlag for at forstå tilværelsen og for personlig stiltingtagen. ▲

Må vi godt (lade være med at) gå i bad nu?

BAD EFTER IDRÆT // Bad efter idræt opfattes af mange elever efterhånden som en slags tilbud, som man naturligvis er i sin fulde ret til at afslå.

TEKST Kristina Malmer Rasmussen, lærer

KLUMME
RIVEN

”Må vi godt gå i bad nu?” For så vidt et temmelig utvetydigt spørgsmål. Det er imidlertid ingenlunde tilfældet. Faktisk har spørgsmålet de seneste år(ti?) ændret karakter i retning af et – i bedste fald – retorisk spørgsmål.

Et spørgsmål, der for mange elevers vedkommende ikke udspringer af et ønske om at gå i bad.

Tværtimod lader det til, at bad efter idræt efterhånden opfattes som en slags tilbud, som man naturligvis er i sin fulde ret til at afslå.

INGEN GIK I BAD!

En rundspørge i min egen 6. klasse (hvor bemeldte spørgsmål ellers stilles flittigt) viste, at ingen (som i 0) elever går i bad efter idræt. Argumenterne herfor er mange. Nogle gode. Nogle kreative. Nogle så absolut af svingende kvalitet. Men faktum er, at håndklædet forbliver tørt og sammenrullet i tasken.

Der skal (langt) mere end to hænder til at redegøre for, hvor mange gange jeg har haft denne samtale med elever.

Flere elever peger på uhumske badeforhold, har et ønske om privatliv, eller stiller sig undrende overfor, hvorfor det ikke er et fedt, om de bader hjemme eller på skolen?!

Jeg vil til en vis grad godt anerkende, at mange bade faciliteter på skolerne kunne trænge til en kærlig hånd. Men på argumentet om, hvorvidt lokaliteten for badet er underordnet, er der for mig at se et vægtigt modargument. For bad efter idræt handler ikke kun om hygiejne.

Det gør det også, bevares. Ikke mindst når man når op i sidste del af mellemtrinnet, hvor et fravalg af bad efter idræt medfører en tung dunst af zoologisk have.

Men bad efter idræt handler i min optik (mindst) lige så meget om dan-

nelse. Om sunde kropsidealer og om et modtræk til den perfektionskultur, ind i hvilken langt størstedelen af unge mennesker i dag spejler sig.

GLANSBILLEDER FRA HELE VERDEN

Børn og unge har godt af at se naturlige kroppe. De har godt af kontinuerligt at blive mindet om, at vi alle sammen er forskellige. Vi ser forskellige ud, og det er helt i orden.

Vi har altid sammenlignet os med hinanden. Det vil vi nok blive ved med at gøre. Jeg tror, det ligger i vores natur. Men hvor dem, man tidligere sammenlignede sig med, var klassekammerater, der alle kunne have en dårlig hårdag, bumser, topmave, fodvorter (og deraf følgende grænsestigmatiserende tennissokker i baderummet), fuglebryst, menstruation, ubarberede ben og hår under armene, så sammenligner børn og unge sig i dag med glansbilleder fra hele verden. Den smukkeste 1 procent unge mennesker fra hele verden, forstås. Tilsat fotofiltre.

GODE NOK SOM DE ER

Der tales i øjeblikket meget om mistrivsel blandt børn og unge. Det skal tages alvorligt, og det giver sig selv, at det ikke kan løses med et fingerknips.

Det er stærkt forsimplet at konkludere, at mistrivsel alene knytter sig til usunde kropsidealer, men lur mig, om ikke den spiller ind.

Tager man i betragtning, hvordan sociale medier og den usunde sammenligning i disse år giver teenageårenes iboende usikkerhed et uhensigtsmæssigt boost, så bør vi som voksne tage alle midler i brug i forhold til at støtte de unge mennesker i, at de er gode nok, som de er.

Det skal vi i tale, ja, men også i praksis. Vi skal arbejde med deres selvværd, og (fortsat) integrere kropsforståelse og ungdomsliv i undervisningen.

Og så skal vi blive ved med at advokere for badet efter idræt. Det er for mig at se en lavthængende frugt i forhold til at styrke en sund kropsforståelse. ▲

BERETNING & KOMMENTAR

Maja Gundermann Østergaard, Esbjerg Lærereforening, advarer om, at frisættelsen kan blive et spareprojekt.

Susanne Crawley advarer om, at frisættelsen kan gå ud over folkeskolen som fællesskabets institution.

Frisættelsens faldgruber

FRISÆTTELSE // Både Odenses B&U-rådkvinde Susanne Crawley (RV) og Esbjerg Lærereforenings Maja Gundermann Østergaard tager forbehold for frisættelsen af skolerne. B&U-minister Mathias Tesfaye vil have sikret et bundniveau for skolernes økonomi.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Odense Kommune leder efter effektiviseringsgevinster. I et oplæg i forbindelse med budget 2024 tales der om "at undersøge mulige økonomiske potentialer ved afskaffelse af unødige regler og dokumentation i Børn- og Ungeforvaltningen med udgangspunkt i frisættelse" og et andet sted decideret om "at frigøre midler via frisættelse".

Det sker på baggrund af statsminister Mette Frederikssens (S) nytårstale fra 2022, hvor hun lovede, at regeringen vil foretage vidtgående forandringer og "frisætte" alle kommuner, herunder alle skoler, fra unødige regler og unødigt bureaukrati.

FALDGRUBER

Frisættelse af skolerne er ellers ikke noget, som rådkvinde Susanne Crawley (RV) umiddelbart er vild med. I hvert fald forsøger hun at dæmpe forventningerne,

for selv om "frisættelse" af skolerne kan give øget dynamik på den enkelte skole, så kan det også risikere at gå ud over kvalitetsmæssige standarder og skolernes økonomi.

I Crawleys "nytårstale" fra januar, som hun lagde ud på sin facebookprofil, om netop frisættelse af skolerne, skrev hun blandt andet: "Når man sætter nogen fri, risikerer man at tage rettighederne fra andre. Det er virkelig rigtigt, at give lærere og pædagoger, elever, skolebestyrelser og skoleledere mere frihed. Det er jeg overbevist om vil give mere levende og vedkommende skoler, men der er nogle faldgruber."

Crawley mener ikke, at skolebestyrelserne og elevrådene er repræsentative nok til at kunne sikre for eksempel "sårbare mindretal".

"Jeg mener ganske enkelt, at de lokale børne- og ungdomspolitikere skal sætte retning, og at det er vores opgave at være retfærdige."

Susanne Crawley mener endda, at det kan være farligt at overlade magten over skolerne til lokale beslutningstagere.

"Jeg har intet behov for at styre folkeskolerne i deres hverdag, men jeg mener, at det er direkte farligt og en fejl ikke at bevare folkeskolen som fællesskabets institution, skriver hun."

FORDELE SPARES VÆK

Faldgruber, som Crawley nævner, er også noget, som formanden for Esbjerg Lærereforening, Maja Gundermann Østergaard kan tale med om. Forsøget med frisættelsen af Esbjergs skoler har givet flere timer med en ekstra lærer.

Men nu, da kommunen pludselig mangler millioner af kroner, skal disse timer spares væk.

"Det betyder, at vi har klasser, der har fået skoledagen forkortet, men som ikke har fået flere tolærer-timer af den grund", siger Maja Gundermann Østergaard til mediet Folkeskolen.

I resten af landet kan skolerne også forkorte skoledagen, men her skal de frigivne ressourcer forblive i skolen.

BRAGENDE SUCCES

Frisættelsen af skolerne i Esbjerg har ellers været trivselsfremmende for alle parter, og mange har betegnet det som en bragende succes.

Men noget andet, som Esbjerg-formanden frygter, er ifølge mediet Jydske Vestkysten, at der kommer ansættelsesstop, så ledige stillinger skal besættes internt.

"Den tid, lærerne har til at forberede undervisningen, svinder, hvis de i højere grad skal til at dække ind for hinanden fremfor, at der bliver hyret en vikar ind. De løber i forvejen stærkt og har ikke meget tid til at forberede og fordybe sig. Det er dybt bekymrende," siger hun.

ET ØKONOMISK BUNDNIVEAU

Jakob Mark (SF) spurgte for nyligt i folketingsalen børne- og undervisningsminister Mathias Tesfaye (S), hvornår regeringen har planer om at melde ud om det nuværende "frihedsforsøg" for skolerne i Esbjerg og Holbæk.

Forsøget, der har givet skolerne i Esbjerg og Holbæk ekstraordinært meget frihed, går til sommer nemlig ind i sit sidste skoleår.

Svaret fra Mathias Tesfaye var ifølge Folkeskolen.dk, at der ikke var uendelig tid, men at der ikke er sat en dato på.

I et samråd tilkendegav ministeren i øvrigt, at Folketinget bør sikre et "økonomisk bundniveau" for skolerne. ▲

Brinkmann i Odense Lærerforening:

Uden det almene - ingen trivsel

TRIVSEL // Svaret på manglende trivsel er dannelse, mener Svend Brinkmann. Men ikke en hvilken som helst.

At domme på lærerpublikummets reaktion var Brinkmanns foredrag både spændende og lejlighedsvis underholdende.

Et af Svend Brinkmanns hovedbudskaber var, at optagetheden af det singulære, det specielle, det unikke, ikke må ske på bekostning af den fælles grund.

Mere end 300 lærere deltog i Odense Lærerforenings arrangement, der foregik i Odense Congress Center. Efter Svend Brinkmanns oplæg var der spisning, musik og dans.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

I et socialt stærkt accelererende præstationsamfund kan selvet nemt blive udmattet.

Det er én af de vigtigste grunde til, at mange børn og unge og i øvrigt også mange voksne de seneste år mistrives, sagde den folkekære professor Svend Brinkmann, da Odense Lærerforening i marts havde inviteret lærerne til foredrag, social dining, musik og dans. Mere end 300 lærere deltog i arrangementet, der foregik i Odense Congress Center.

Det er den ekstreme sociale acceleration, individualiseringen, inderliggørelsen, instrumentaliseringen, fremmedgørelsen og de ydre og indre præstationskrav, som disse år ifølge Brinkmann giver stress, angst og depression.

- Vi har aldrig fri, vi er altid på og altid under vurdering. Om ikke andet så af os selv. Og det er megaanstrengende hele tiden at spejle sig.

Hvad er Brinkmanns løsning da?

Dannelse, er svaret.

DANNELSE ER HØJNELSE AF HUMANITET Gennem KULTUR

Der er mange forskellige bud på, hvad dannelse er, og hvad et tidssvarende indhold kan være, og nogle står også på spring for at overtage begrebet og give det et instrumentelt indhold.

Men Svend Brinkmann fremhævede filosofien Hans-Georg Gadammers definition: *Dannelse er højnelse af humanitet gennem kultur!*

Han var ikke bange for at nævne skolen som et centralt sted for dannelse. Som et sted, der i princippet friholdes for instrumentelle krav om præstation, eller som Thomas Rømer skriver i sin bog "FAQ om dannelse", når "ting tages ud af brug, og mennesker tages ud af deres funktion". En suspenderet tilstand.

Svend Brinkmann fremhævede Hartmut Rosas resonansbegreb, der handler om gensidig udveksling mellem individet og verden, udviklingspsykologen Lev Vygotskys tanker om samspillet mellem individ, natur og kultur, og den hollandske professor Gert Biestas begreb om "verdensvendt undervisning". Skolen skal gøre eleven klar til at agere i verden, som er det sted, hvor vores eksistens finder sted.

Et af Svend Brinkmanns hovedbudskaber var, at optagetheden af det singulære, det specielle, det unikke, ikke må ske på bekostning af den fælles grund.

Uden det almene, ingen etik!

Uden det almene, ingen trivsel! ▲

Bogens indhold bygger på Rasmus Alenkærs egne detaljerede journalnotater i perioden 2019-2022 fra 64 skoleklasser fordelt på 25 skoler. 31 af klasserne er indskolingsklasser, 25 er mellemtrinnsklasser, og 8 er udskolingsklasser. Det udgør bogens empiri.

Flyt fokus fra inklusion til det gode fællesskab!

UNDERVISNINGSFORSTYRENDE URO // Skolernes nok mest brugte foredragsholder og proceskonsulent Rasmus Alenkær ønsker et opgør med inklusionsbegrebet, som ifølge ham er udtryk for en ideologi, der ikke varetager alle børns tarv. I dag ønsker Rasmus Alenkær, at opmærksomheden flyttes fra inklusion til det gode værtskab og fællesskab i skolen, og det har han skrevet en ny og indsigtfuld bog om.

TEKST & FOTO Erik Schmidt

Siden inklusionsloven blev indført i 2012 har Rasmus Alenkær nærmest opnået særstatus som den formentlig mest efterspurgte foredragsholder og proceskonsulent på landets folkeskoler.

Han har været på skoler næsten overalt i landet, og han lever af det, hvilket er noget af en præstation. Ikke bare lever han af det, det gør hans hustru Louise, som han kalder Luc, også.

– Jeg kan ikke sige nej, så Luc styrer kalenderen. Den må jeg ikke bruge. Hun holder styr på det hele. Jeg må kun arbejde fire dage om ugen, og hun har altid ret, siger han næsten uden at ændre udtryk.

Værten har sørget for sandwich, sodavand og kaffe, som står parat i psykolo-

gens arbejds- og mødelokale, der tidligere har rummet en tandlægeklinik, hvor den nu afdøde, folkekære forfatter Leif Panduro, der selv var tandlæge, ifølge Rasmus Alenkær har haft sin gang.

I denne uge har Rasmus arbejdet som konsulent to dage i 4.-5. klasse på en skole i Nordsjælland, holdt foredrag i Silkeborg og senest for nogle præster i Løgumkloster. Bare til eksempel. Men han laver også podcasts og deltager aktivt i debatten om skolen på facebook.

I sine unge dage var Rasmus Alenkær musiker, men musikken har han sat på pause. Han forsøgte dog at bevare kontakten til miljøet ved liste rundt med sit fede kamera og tage billeder fra udvalgte musikbegivenheder og rockkoncerter. Meget ekspressive kvalitetsbilleder. Men det

blev for meget og for stressende, så gearet blev solgt. Nu ligger der igen et spejlløst Fujikamera på hylden.

Netop nu har Rasmus Alenkær udgivet en bog på Dafolo med titlen ”Pædagogisk værtskab – og uro i skolen”, der både handler om det, han anser for at være skolens største problem, larmen og uroen, men også om at det er muligt at skabe ro, tryk og fokus i skolen gennem pædagogisk værtskab.

HANG UD PÅ KONSERVATORIET

50-årige Rasmus Alenkær hang i mange år ud med andre på musikkonservatoriet i Esbjerg.

Det var mere tiltrækkende end seminarier, og først da han blev vikar i 1994, bed pædagogikken i ham. Han fik i jobbet en

del at gøre med de drenge ”der slåssede”, som man siger i Esbjerg. Han blev interesseret i sociale processer og AKT (adfærd, kontakt og trivsel, red.), inden det blev en kendt disciplin. Han ville gerne finde andre løsninger end at skælde ud og smide ud.

Rasmus Alenkær var lærer i seks år, inden han begyndte at læse til cand.psyk. i Aarhus, og i 2010 tog han en ph.d.-grad med afhandlingen ”Arbejdet med adfærd, kontakt og trivsel i den inkluderende skole”.

EN ANDEN YDMYGHED

Hvordan han har opnået sin status som meget benyttet ”skolekonsulent”, et udtryk han selv bruger for sjov, er ikke helt enkelt at udrede.

– Jeg tror, jeg er god til det, jeg laver, det siger folk. Men jeg tror også, det betyder noget, at jeg har taget hele vejen. Jeg er lærer, AKT-vejleder, cand. psyk., ph.d. og har siddet i en PPR-ledelsesgruppe.

– Det giver en anden vægt. Og måske også en anden ydmyghed. Jeg har ikke fortalt nogen, præcis hvordan de skulle gøre, og der er nogle råd, jeg ikke giver, for jeg ved, det er fucking hårdt at være lærer, så efter fem timers undervisning og måske en nat uden søvn, så er man ikke altid perfekt, og man ved det godt selv.

Måske er det en del af hemmeligheden. Alenkærs budskab til lærerne er på en måde: Du er god nok, ingen er perfekte, men vær åben, vær nysgerrig, tal sammen! Så skal det nok nok gå!

Hans analyse af den disciplinkrise, som han ikke afstår fra at kalde den tiltagende undervisningsforstyrrende uro i skolen for, er imidlertid mangefacetteret, og den bygger på hans egne detaljerede journalnotater i perioden 2019-2022 fra 64 skoleklasser fordelt på 25 skoler. 31 af klasserne er indskolingsklasser, 25 er mellemtrinsskoler, og 8 er udskolingsklasser. Det udgør bogens empiri, som enhver lærer vil kunne genkende.

DEN GODE SLÅSKAMP

Rasmus Alenkær begyndte med at lave kurser i 2004, og det første hed ret uortodokst ”Den gode slåskamp”. Han havde fået udgivet en bog af samme navn. Den handlede om brydning, boksning og kampsport. Selv havde han tidligere gået til taekwon-do, boksning og kickboksning, så det lå jo lige for, kan man sige.

Ideen var at få kroppen og måske også især drenges mere forbudte følelser med i undervisningen. Senere kom bøgerne ”Narrativ team-refleksion” og ”AKT ink”, og med ”Den inkluderende skole” fik han hul ind til skolen.

Rasmus Alenkærs budskab til lærerne er på en måde: Du er god nok, ingen er perfekte, men vær åben, vær nysgerrig, tal sammen! Så skal det nok nok gå!
Hans bog indeholder dog også mange konkrete anvisningsforslag.

– Jeg lavede både en 1'er, en 2'er og en 3'er, og de solgte helt åndsvagt meget. Inklusionen blev hot i slutningen af 0'erne, og det var skrevet ind i Esbjergs skolepolitik noget før inklusionsloven kom i 2012.

ØNSKER ET OPGØR

I dag ønsker Rasmus Alenkær, at opmærksomheden flyttes fra inklusion til det gode fællesskab i skolen. Han ønsker et opgør.

– Jeg vil gerne have en skole, hvor undervisningen og forventningerne til eleverne er tydeligere rammesat. Tolerancen for, hvilken elevopførelse, der er i orden, er skredet. Der er i dag flere børn, der ingen grænser har, og hvad stiller vi op med dem? Lærerne må ikke gøre noget, som det er nu. Men jeg vil gerne have ”den myndige lærer” tilbage.

– Vi har fået et positivt børnesyn, og vi har fået lærere og pædagoger, der er åbne for samarbejde. For 20 år siden lukkede lærerne deres dør. Men sådan er det ikke længere. Derfor står vi egentlig et godt sted. Vi mangler bare en spillebane.

– Det nytter ikke at proppe 28 børn ind i en klasse, hvoraf fire har specialpædagogiske behov. Så kan du være nok så god en lærer eller pædagog. Det er ikke tilstrækkeligt!

SPECIALPÆDAGOGISK IDEOLOGI

Ifølge Rasmus Alenkær er skolen udfordret af en problematisk specialpædagogisk ideologi og af en bestemt måde at tænke ressourcer på.

Han tøver ikke med at kalde ”Salamanca-erklæringen” for en trosbekendelse og en del af en ideologi, der har vundet dominerende indpas, selv om den kun har fokus på få børn. Måske to børn i en klasse, men hvad med de 22 andre, spørger han retorisk. Ideologien har været med til at skabe flugt til privatskoler, og Rasmus Alenkærs ærinde med bogen er, at skabe opmærksomhed om klassefællesskabet i den offentlige skole.

– Skal elever med specialpædagogiske behov tilgodeses på bekostning af børn i almindelighed?

– Det handler om, hvor disse elever skal være. Så lad os lade være med at tale om inklusion, men om hvad det er for et fællesskab, vi vil have.

VI MÅ TRÆFFE ET VALG!

– Vi ved så meget om, hvad det gode fællesskab kræver. Så vil der være nogle, der har svært ved det. Nogle der ikke har forudsætninger for at være en del af det. Dem kan vi hjælpe. Det er ikke deres skyld.

– Men vi må tage et valg! Lad os kigge på noget større: klassefællesskab! Hvordan er vi i et fællesskab? Det blev tidligere ordnet af traditionen. Men børn i dag er alle mulige steder og på alle mulige digitale platforme. Det er noget der er opstået i det postmoderne samfund.

For Rasmus Alenkær er det vigtigt, at han kan sige, det han vil. Men det kan være ilde hørt.

– Jeg kunne godt tage rundt på skoler med noget ”sweet talk”. Men det vil jeg ikke, og herhjemme har vi aftalt, at vi aldrig vil bo dyrere, end at jeg har råd til at sige det, jeg vil.

Måske er denne holdning én af grunnerne til, at mange ude på skolerne gerne lytter til den vestjyske psykolog. ▲

RASMUS ALENKÆR

Rasmus Alenkær er uddannet lærer, pædagogisk psykolog – autoriseret, ph.d. og kognitiv terapeut.

Han har mere end 30 års erfaring på børne- og skoleområdet og har arbejdet som folkeskolelærer, PPR-psykolog, konsulent, voksenunderviser, foredragsholder, supervisor og terapeut.

Rasmus er forfatter til en lang række anerkendte fagbøger og har desuden skrevet bøger til børn og forældre. Han er vært på podcasten Børnepsykologi og optræder ofte på TV, i radio og på sociale medier som debattør og ekspert.

Brænder det skal der være en spand vand

BOGOMTALE // Inklusion er et stort uafklaret problemfelt i folkeskolen. Alenkær fortæller, beskriver, analyserer og anviser handlingsforslag i sin nye bog.

TEKST Erik Schmidt

Rasmus Alenkærs nye bog ”Pædagogisk værtskab og uro i skolen” handler om undervisningsforstyrrende uro, som han kalder det, og om ”pædagogisk værtskab” hvilket er hans samlebegreb for

et mangefacetteret svar på de uromæssige udfordringer i skolen.

Bogen er fortællende, beskrivende og analyserende, men også praktisk handlingsanvisende. Og den er ikke uden holdninger.

Alenkær har blandt andet den opfattelse, at skolen grundlæggende set ”er en samfundsinstitution, hvor børn bliver delagtiggjort i et kulturbærende lærings- og dannelsesfællesskab”.

Kodeordet er ”fællesskab”. Læring og dannelse er i grundskoleregii ifølge ham en socialt betinget proces, hvor børn udvikler sig i kraft af interaktioner med hinanden og lærerne.

– Derfor er det så vigtigt, at det pædagogiske værtskab har blik for fællesskabet, og at alle børn hjælpes til at være en del af noget, der er større end dem selv, skriver Rasmus Alenkær.

IKKE MEGET OM INKLUSION

Kendetegnende for bogen fylder afsnittet om inklusion ikke meget.

”Det eneste jeg i denne bog er optaget af, er, at undervisningsmiljøet i klassens fællesskab skal være roligt, trygt og fokuseret,” skriver Alenkær.

”Eller med andre ord: Det er min holdning, at særligt undervisningsforstyrrende deltagelsesadfærd principielt ikke bør inkluderes i skolens læringsfællesskaber, uanset hvem der er eksponenter for adfærd.”

Så er det på plads.

FORSTYRRENDE URO

Ét af Alenkærs hovedsynspunkter er, at god undervisning ikke bare kan kendetegnes af kvaliteter som autoritativ klasseledelse, differentiering, engagerende undervisning eller trygge relationer.

God undervisning er også et spørgsmål om *fravær* af støj, uro og forstyrrelser. Undervisningsforstyrrende uro i skolen spiller nemlig ifølge Alenkær en væsentlig rolle i børn og unges oplevelse af trivsel.

Det er en vigtig pointe, at han ikke placerer skyld hos den enkelte elev.

Bogen indledes med det fortælle-mæssige udgangspunkt om en 5. klasse med undervisningsforstyrrende uro på steroider.

”Der drilles. Der hånes. Der grines. Der kastes med genstande. Nogle børn forlader måske lokalet, mens andre får tiden til at gå med computeren eller mobiltelefonen.”

Sådan kan det være, og Alenkær finder forklaringer: Undervisningskonteksten, det psykomedicinske aspekt og ændrede samfundsformer, opdragelsesidealer og kulturelle strømninger.

Larmen og uroen af den undervisningsforstyrrende slags trætter og stresser eleverne, og som følge deraf lærer de mindre. For børn, der f.eks. er auditivt sensitive, opmærksomhedsudfordrede, traumatiserede eller lider af angst, kan det være særlig slemt.

Dernæst oplever børnene det som ubehageligt og utryghedsskabende, at læreren i klassen ikke slår til som en tydelig og handlestærk leder. Og når børnene oplever, at læreren mister grebet, kan der opstå en følelse af fundamental utryghed blandt dem.

PÆDAGOGISK VÆRTSKAB

Bogen er bygget op om kapitlerne 1) Pædagogisk værtskab, 2) Uro, 3) Det personlige værtskab, 4) Det strukturelle værtskab, 5) Særlige initiativer, og 6) Det skrøbelige værtskab.

I pædagogisk øjemed kræver værtskabet autenticitet og personlig involvering af

værten, som må have blik for, at børnene føler sig velkomne i skolens praksis, og som har til opgave både at undervise, lede aktiviteter og understøtte børns udvikling.

DET PERSONLIGE VÆRTSKAB

Det pædagogiske værtskab retter sig mod at skabe en ideel struktur på en undervisningstime eller et forløb med fire faser: 1) Ankomstfasen 2) Kontraktfasen 3) Forløbsfasen 4) Afslutningsfasen.

Læreren må på den ene side udstråle nærvær, varme og imødekommenhed og på den anden side udvise myndighed, kontrol og autoritet. Det handler om at finde balancen, og ofte er dette et spørgsmål om den enkeltes kendskab til egne personlige virkemidler.

Det kalder Alenkær den autoritative klasseledelsesstil til forskel fra de mindre gode stilarter som den autoritære stil, den distancerede stil, og den tolerante stil.

Samtidig er det ifølge forfatteren nødvendigt, at børnene i skolen hjælpes til at påtage sig en form for *medværtskab*, hvilket nok er bogens ømme tå.

DET STRUKTURELLE VÆRTSKAB

Det strukturelle værtskab er et udtryk for intentionen om, at skolen som institution får børn til at føle sig velkomne.

Her aktiverer skolen viden og kompetencer om alt det, der på et mere overordnet niveau bidrager til et godt børneliv: ledelse, kvalitet i procesforhold, differentiering, tidlig indsats ved problemer, forudsigelige rammer, struktur, rutiner, værdier og sundt arbejdsmiljø.

Skolens ledelse må påtage sig et ekstra synligt strukturelt værtskab og dedikerer passende ressourcer til klassen, eksempelvis i form af supervision, mulighed for mellemformsorganisering eller co-teaching.

NØDVENDIG BRANDSLUKNING

Rasmus Alenkær efterlyser en strukturel stabilitet i skolen og et handleberedskab, når elever med grænseløs adfærd regelmæssigt udfordrer undervisningsmiljøet og klassefællesskabet.

Han mener, at ”brandslukning” ofte opfattes som noget negativt. Derfor står den enkelte lærer eller pædagog typisk alene med de særligt undervisningsforstyrrende elever og med den resterende klasse, der skal undervises.

Resultatet kan være at kvaliteten af undervisningen og læringsmiljøet i det hele taget forringes betydeligt.

– Det er synd for alle! Brandslukning kan være nødvendigt. Hvis det brænder, skal der være en spand vand i nærheden. ▲

Vi må have et teknosofikum!

UNDERVISNINGSTEKNOLOGI // Teknologi har alle dage har været et vilkår i skolen og uddannelsessystemet i form af didaktiske og pædagogiske hjælpe- og læremidler, og når vi har været bedst, har vi ladet didaktik og formål være herren og teknologien tjeneren, skriver rektor Stefan Hermann i denne klumme.

TEKST Stefan Hermann

KLUMME
SPADEN

I en samtale om ChatGBT mindede idehistorikeren Jens Erik Kristensen mig for nylig om den franske filosof Jean-Francois Lyotards rapport *La condition postmoderne* fra 1979.

Lyotards bog blev verdensberømt, udskammet og dyrket som postmodernismens arnested, for at lobbudle relativisme og blev forbundet med allehånde typer af forfald og opløsning i kultur og politik, uddannelse og videnskab.

Men den er i høj grad værd at genlæse, særligt som en slags profeti eller prognose over, hvad der kommer til at ske, når digitaliseret teknologi stormer frem i skole, uddannelse og videnskab.

Lyotard pegede gennem analyser og ræsonnementer blandt andet på, hvad kunstig intelligens betyder for vores opfattelse af viden, for pædagogikken og for læreren.

DØDSKLOKKERNE FOR LÆRERNE

Som det er læserne bekendt kan den såkaldte ChatGBT og andre lignende funktioner på nul komma fem begavet besvare selv komplicerede spørgsmål.

Den kan ikke alene regne hurtigt som en lommeregner eller computer, men den kan foretage komplerede syntetiske operationer via dens sammenstilling af milliarder af menneskelige samtaler, informationer på nettet, i databaser mv.

Med andre ord kan botten relativt nemt besvare en opgave temmelig kløgtigt. Den kan indgå og svare begavet i dialoger.

Snart vil den også have mimik, kunne gestikulere etc. og præcist tilpasse sig eleven eller den studerende og de behov, som de giver udtryk for at have. Også dens grammatik er bedre.

Hermed ringer "dødsklokkerne for Lærers æra" som Lyotard spåede i 1979.

De digitale teknologier vil overflødig-gøre lærerne. Hvorfor? Dels fordi data og teknologi teknisk set vil blive læreren overlegen, dels fordi vi primært værdsætter "performans" som Lyotard kaldte det; altså præstationer, og deres udvendige tegn.

Med andre ord fordi vi accepterer adskillelsen af egenskabernes udvikling fra kundskabernes tilegnelse, åndens dannelse fra teknisk optimalitet, færdighed og indsigt fra menneskelig forædling.

Og fordi vi ikke sætter pris på den selvforglemmende fordybelse i kundskabernes tilegnelse, men stimulerer overfladelering og strategisk adfærd (a la "hvad skal der til for, at jeg får 10?", "der er bonus, hvis du skynder dig").

NY UAFVENDELIGHED

Der gives p.t. naturligvis et væld af reaktioner herpå. De mest hørbare er følgende: Først de tech-begejstrede der konkluderer, at det er fremtiden, en ny uafvendelighed, som vi ligeså godt kan indstille os på.

Med andre ord en ny variant af nødvendighedens politik ofte fulgt op af en kategorial fejlslutning, der lyder: hvorfor pokker dog kunne skrive eller læse, når nu maskinen kan klare det?

Hvorfor læse Blicher, hvis maskinen kan udlægge ham, fortolke ham og skrive et essay om Trækfuglene, der knytter sig til klimangst blandt storbyunge?

Med ChatGBT kan vi springe mange led over og i stedet dyrke samarbejde, meta-kognitive kompetencer, lifelong learning skills etc.

Denne grundopfattelse accepterer uvendighedens præmis. Altså adskillelsen af personlighedens eller åndens dannelse fra korrekte svar eller i bedste fald tilegnelsen af kundskaber.

Den misser desuden, at den menneskelige udvikling og oplysning må bygges op skridt for skridt for at forankre sig, dvs. for at blive til dybde og tyngde. Derfor lærer vi stadig elever at kunne regne, selvom de har regnemaskiner.

DE KORSLAGTE ARME

Den anden reaktion er de korslagte armers visne forargelse.

Dens kritiske instinkt må hyldes, men som attitude og handlestrategi er den ubrugelig.

For det første fordi teknologi alle dage har været et vilkår i skolen og uddannelsessystemet; dels som didaktiske og pædagogiske hjælpe- og læremidler mv., dels fordi vi, når vi har været bedst, har ladet didaktik og formål være herren og teknologien tjeneren.

Men mest fordi den tilgang ikke adlyder enhver grundregel i kritik: man skal "underkaste" sig det man vil frigøre sig fra. Som Marx måtte sætte sig ind i kapitalismen for at forstå og analysere den, for da at perspektivere og siden kritisere den.

AT FREMME MYNDIGHED

Og Lyotard siger det meget stilfærdigt i 1979: Vi må have et *teknosofikum* (han brugte ikke helt udtrykket). Tommy Ahlers talte om det i 2018 på ryggen af Søren Pinds filosofikumudvalg, hvor jeg selv sad. Hvordan det skal se ud kan diskuteres.

Men vi må indarbejde viden om digital teknologi i skole og uddannelse. Så elever og studerende som borgere og mennesker, fagpersoner og professionelle, kan blive kritiske og kyndige, se teknologiernes svagheder og muligheder. Dvs. vi, må myndiggøre os i forhold til teknologien.

Helt usædvanligt har stort set alle sektorer i skole og uddannelse mv. slået pjalterne sammen og appelleret til det politiske system om at få sat gang i en række af tiltag, der kan fremme en myndighed i vores omgang med digitale teknologier.

Formentlig endda uden inspiration fra postmodernismens store filosof. ▲

SPADEN er en ny klumme, som skrives af fremtrædende pædagogiske meningsdannere, filosoffer eller forskere med engagement i folkeskolen.

STEFAN HERMANN er rektor på Københavns Professionskole, cand. scient. pol., tidligere chefkonsulent i Undervisningsministeriet og forfatter til en lang række bøger og indlæg i den offentlige debat.

NEDSLAG

ALMENUNDERVISNINGEN BETALER

”En ny undersøgelse foretaget blandt Skolelederforeningens lokalformænd bekræfter, at økonomien mange steder er presset.

For eksempel forklarer en skoleleder, at 25 % af deres økonomi går til segregerede elever og elever med særlige behov. På grund af incitamentsstrukturen får de ikke en tildeling, der svarer til det, og derfor kan det ikke undgå at påvirke almenområdet.

Der er ikke to kommuner, hvor tildelingsmodellerne er ens, men i undersøgelsen tegner der sig et billede af, at især udgifter til børn med særlige behov udfordrer skolerne økonomi på forskellig vis, og ofte ender pengene med at blive taget fra almenundervisningen.”

Skoleledernes magasin Plenum, 30. 3. 2023

UDDANNELSESPARATHEDS-VURDERINGEN AFSKAFFES

Eleverne i 8., 9. og 10. klasse skal ikke længere vurderes på deres uddannelsesparathed

Den tænkning, der drev skolereformen, er desværre lige netop den tænkning, der nu radikaliseres af Reformkommissionen.”

Rektor Lene Tanggaard på sin facebookprofil, 3. 5. 2023

forud for optagelse på en ungdomsuddannelse. Det har regeringen og ni andre partier indgået en aftale om.

Børne- og Undervisningsministeriet, 21. 4. 2023

HØJREKLIK FORBUDT

”Vi bruger det alle sammen. Stavekontrollen på vores telefoner og computeren hjælper os med stave korrekt til ord som ‘medarbejder-tilfredshedsundersøgelse’ eller ‘menneskerettighedskonvention’.

Men nu er det blevet for meget for Børne- og Undervisningsministeriet. Til folkeskolens afgangsprøve i engelsk, tysk og fransk må man i år ikke længere anvende stave- og grammatikkontrollen.

Eller det vil sige: Du må godt have de røde og blå bølgestreger aktiveret, men du må ikke længere højre-klikke på eller holde cursoren over ordet for at se, hvilken fejl du har lavet.”

Ekstra Bladet, 3. 5. 2023

RANK RYGGEN!

”Politik kan meget, men det kan ikke alt. Jeg kunne godt tænke mig et pædagogisk oprør i det her land. Vi har brug for, at I ranker ryggen, skubber djøficering og psykologisering lidt tilbage, melder jer ind i trivselsdebatten og får pædagogikken frem.”

Børne- og undervisningsminister Mathias Tesfaye i mediet Altinget, 12. 4. 2023

Diskussionen om kreative fag kontra færdighedsfag er egentlig forfejlet. Det handler om afbalanceret helhedsundervisning kontra død.”

Afdøde musiker, fysiker, underviser og forfatter, Peter Bastian - i Undervisningsministeriets magasin, ”Uddannelse”, nr. 7, 1989.

DET VAR HER JEG FANDT SPROGET

”Min farmor var syerske, min farfar gørtler, min mormor damefrisør, min morfar sømand, min mor damefrisør, min far bankmand. Det blev først mødet med mine lærere uden for hjemmet, så at sige, der indledte en langvarigt transformerende og horisontudvidende dannelsesrejse.”

”Gennem litteraturen åbnede mine lærere en verden for mig, som jeg end ikke i min vildeste fantasi havde forestillet mig fandtes. Det var mødet med disse personligheder og de tekster (fulde af billeder!), de udpegede for mig, som lærte mig at tænke, fortolke, skrive og tale. Det var her, jeg fandt sproget og dermed en vej gennem livet, ud af det kaos, der prægede mit indre.”

Lyriker, dr. phil. Søren R. Fauth i kronikken ”Den instrumentelle fornufts tyranni”, Weekendavisen den, 16. 4. 2023

Det er problematisk, at begreberne ånd og vilje i den pædagogisk praksis i dag er reduceret til en datadreven diskussion om ”kognitiv udvikling” og ”trivsel” i Folkeskolen.”

Afdøde lektor Iben Benedikte Valentin Jensen i en facebookopdatering, 9. 5. 2021

PENSIONIST – ELLER SNART PENSIONIST?

I Fraktion 4 hygger vi os i et godt socialt samvær. Vær med og få mere for dit medlemskab af DLF.

Arbejdsområder: Mødeaktiviteter for medlemmer af Fraktion 4, udflugter, rejser, deltagelse i Det fynske Pensionistforum.

AKTIVITETSKALENDER FOR FRAKTION 4 – FORÅR, SOMMER, EFTERÅR 2023

MAJ 30. Forårsudflugt til museet FLUGT og museet for OTTO FRELLO

AUGUST 7.-11. Ophold på Fanø
29. Sigfred Pedersen v. Flemming Både

SEPTEMBER 26. „Carmen Curlers“ v. Jonas Henriksen

OKTOBER 3.-6. Tur til Hamborg
31.. „Frk. Daugaards Jøder“ v. Esther Rützou

NOVEMBER 28. Tur til Clausholm og DR-Århus

- Tilmelding til møder på Skt. Klemensskolen senest fredagen før til: pensionister082@dlf.org
- Tilmelding til ture og rejser ligeledes til Odense Lærerforening, Klaregade 19, 5000 Odense C eller e-mail: 082@dlf.org

Du kan se hjemmesiden med aktiviteter for Fraktion 4 på www.odenselaererforening.dk/om-olf/pensionister

Som medlem af Fraktion 4 holdes du løbende orienteret om aktiviteter via mails. HUSK derfor at oplyse din mailadresse til Odense Lærerforening.

Kloge hænder har fået deres minister

BOGOMTALE // Børne- og undervisningsminister Mathias Tesfayes fem år gamle bog tåler genlæsning.

TEKST Erik Schmidt

Da Mathias Tesfaye i 2017 skrev sin bog "Kloge hænder - Et forsvar for håndværk og faglighed" var han formentlig ikke klar over, at den skulle danne grundlag for en ny hovedretning i Socialdemokratiets skole- og uddannelses-

politik, og at han fem år senere ville blive børne- og undervisningsminister.

Danmark bliver dummere og fattigere uden godt håndværk og en stærk faglighed. Derfor bør samfundet respektere og udvikle den viden, der ligger gemt i de kloge hænders praktiske arbejde, var Tesfayes hovedpointe i bogen, der består af fire dele: 1.) Kluge hænder. 2.) Håndværk og teknologi, 3.) Håndværk og innovation. 4.) Håndværk og politik.

Selv om man kan mærke hans ærlige interesse for kvalitet og kreativitet, og også gode arbejdsforhold, og selv om hans tanker kan have betydning for pædagogikken, er det dog ikke selve pædagogikken, der er hans hovedinteresse, men landets økonomi og konkurrenceevne. Pædagogikken og skolepolitikken er et instrument for økonomien og velfærd.

SKANDINAVIENS STØRSTE UDFORDRING

Med udgangspunkt i en række konkrete eksempler fra danske virksomheder og uddannelsesinstitutioner argumenterer Tesfaye i bogen for, at håndværk og faglighed er "svaret på Skandinaviens største politiske udfordring: Hvordan sikres en innovativ arbejdsstyrke, virksomheder der søger flere patenter, flere succesfulde eksportprodukter - og dermed mulighed for at fastholde og udvikle de nordiske velfærdssamfund."

Tesfaye mener, det var en stor fejl at lade mange produktionsvirksomheder

flytte til udlandet, mens man bevarede udviklingsafdelingerne, for de to dele hører sammen. Ideerne og innovationen vokser fra gulvet, er hans begrundelse, og eksempler fra Schweiz understreger hans pointe.

VÆRDIKAMPEN

Han omtaler "værdikampen mellem håndværkerne og bureaukraterne" som en hæmsko. Den handler om, hvilken rationalitet, der skal være gældende for arbejdet. "De gamle chefers faglige indsigt i den tavse praktiske viden blev op gennem 90'erne erstattet af ledere, der styrer gennem skriftlighed udtrykt i måltal, garantier, kundeevalueringer og personalepolitikker." Det sidstnævnte er ikke Tesfayes kop te.

På det offentlige arbejdsområde henviser Tesfaye blandt andet til pædagogfaget og sociologen Rasmus Willigs undersøgelse af faggruppens arbejdsvilkår. Pædagogerne føler sig truet på deres faglighed. De mener ikke, de får lov til at bruge deres uddannelse og hævder, at forvaltningen fratager dem muligheden for at påtage sig et selvstændigt pædagogisk ansvar over for børnene, som de i stigende grad oplever at svigte.

Han kunne formentlig have skrevet det samme om lærernes arbejdsvilkår.

Tesfaye bryder sig ikke om denne styring og kritiserede tidligere i bogen Taylors logik fra Ford-fabrikkernes standardiserede masseproduktion, hvor viden og arbejdets udførelse blev adskilt fra hinanden.

Mathias Tesfaye er heller ikke glad for udvandingen af fagligheden, som han mener, den kommer til udtryk i faget håndværk & design i skolen.

"Hvorfor skal to så forskellige fag som håndarbejde og sløjd tilføres et par smarte ord om innovation og design og klaskes sammen med en søgt argumentation om tværfaglighed?" spørger han.

Tesfaye opfatter det som manglende respekt for håndens arbejde, og denne

generelle tendens har konsekvenser for elevernes valg, mener han.

LAV STATUS

Ca. halvdelen af folkeskoleeleverne siger ifølge Tesfaye, at det er forbundet med lav status at gå på erhvervsskole, mens 95 procent mener, at det er højstatus at gå på gymnasiet.

"Måske er det derfor, at kun 10 procent af børn i landets folkeskoler i dag drømmer om at starte på en erhvervsuddannelse," skriver han.

TILLID ER DANMARKS STYRKE

Mens Tesfaye opfatter "bureaukratiet" eller managementlaget som en hæmsko for den gode udvikling, hylder han den skandinaviske tillid.

"De skandinaviske lande er i udpræget grad præget af tillid mellem ledelse og ansatte, og det øger både produktiviteten og innovationen," skriver han med baggrund i praktiske eksempler og den danske økonom Gert Tinggaard Svendsens forskning.

"I mange lande er det sådan, at du laver det, du skal, og så venter du på en ny ordre. Det er det danske guld, at vi kan gøre den slags baseret på tillid."

STORE NØRD I FOLKESKOLEN

Hvis Danmark skal bevare og udbygge konkurrencefordele og bevare et samfund, hvor få har for meget og færre for lidt, har Mathias Tesfaye fire forslag: 1) En stor trepartsaftale om voksenuddannelse. 2) Et løft af kvalitet og prestige i erhvervsuddannelserne. 3) Indførelse StoreNØRD i folkeskolen. 4) Satsning på fagligheden i den offentlige sektor.

I skolen foreslår han altså et obligatorisk StoreNØRD-fag i skolens ældste klasser indført. Det skal understøtte elevernes tekniske og håndværksmæssige viden og kunnen. Desuden vil han have en landsdækkende og længerevarende aftale med Lego om, at alle danske skoler får nem og billig adgang til at åbne Legocentre.

Hans forslag til ændringer i den offentlige sektor er mere vidtgående:

"1) Sørg for at alle ansatte har tid med deres kolleger og nærmeste leder til faglig sparring. 2) Drop al dokumentation, der ikke kan begrundes med andet end ledelsens behov for at kontrollere personalet, og fyr enhver ansat, der bryder denne tillid. 3) Sørg for at embedsmænd og ledere på alle niveauer jævnlige kommer på praktikophold blandt de ansatte i marken." ▲

BAGSMÆK

Den lille bog, der skabte ballade i 1969

Bogen *Den lille røde bog for skoleelever* blev udgivet i 1969 af lærerne Bo Dan Andersen, Søren Hansen og forfatteren og psykologen Jesper Jensen. Bogen, der var inspireret af Maos lille røde, skabte en masse ballade dengang, da den blandt andet handlede om stoffer, alkohol og rygning, og hvordan man kunne komme af med sin lærer. Bogen, der udkom i adskillige oplag, blev forbudt i flere lande. Nedenfor ses et par uddrag, der siger lidt om den radikale del af skoledebatten for 54 år siden.

Om motivation

"For at I ikke skal falde helt i søvn, bruger nogle lærere lysbilleder, båndoptagelser og billeder i timen. Det er naturligvis en god ide at gøre arbejdet mere spændende. Og det er en god ide at bruge andet end bøger og arbejdshefter.

Man mange gange gør man det, fordi man er nødt til at lokke eleverne til at beskæftige sig med noget, som ikke interesserer dem spor, eller som de slet ikke får brug for, når de kommer ud af skolen.

Det kalder man "motivation". På dansk kunne man bedre kalde det "lokkemad". Når man ikke kan få eleverne til at interessere sig for selve faget eller stoffet, så prøver man at gøre alt det ydre mere underholdende. På denne måde kan man narre elever til at spilde deres tid.

Prøv at udnytte sådan noget til at komme ind på ting, som slet ikke har med faget at gøre, men som optager jer, og som derfor er nyttige."

Fra "Den lille røde bog for skoleelever" af Bo Dan Andersen, Søren Hansen og Jesper Jensen, Hans Reitzels Forlag, 1970

Den lille bog for skoleelever udkom i 1969, men denne reviderede udgave er fra 1970.

Om karakterer

"I skolen bruges karakterer på samme måde, som penge bruges ude i livet: Til at få mennesker til at lave noget, som de ikke har lyst til. Arbejde bliver på den måde til noget. som man laver - ikke fordi man har det godt - men for pengenes (for karakterernes) skyld.

For mange voksne er penge blevet et mål i sig selv. De tænker ikke så meget over, hvordan eller hvorfor de får dem. De glemmer, at arbejdsglæden er det vigtigste.

De, der har mange penge, bliver særlig respekteret i vores samfund. På samme måde kan karakterer blive et mål i sig selv - uanset om man ellers får noget ud af det, man laver. Og den, der får gode karakterer, bliver anset for et bedre menneske!"

Fra "Den lille røde bog for skoleelever" af Bo Dan Andersen, Søren Hansen og Jesper Jensen, Hans Reitzels Forlag, 1970

Odense Lærerforening
 Klaregade 19, 2. sal
 5000 Odense C
 Tlf. 6612 6890
 O82@dlf.org
 Odenselaererforening.dk

Claus Holm Thomsen
 Chefkonsulent

Bo Tryggedsson
 Konsulent

Tine Skov Hansen
 Sekretær

Mette Lund Kieler
 Sekretær